

Välisüliõpilaste majanduslik mõju

Eesti tööturul osalemine 2023/2024

Läbiviija: Kadri Rootalu (Statistikaamet)

• • •

• • •

• • •

**EESTI
STATISTIKA**

Tellija: Haridus- ja Noorteamet

Tellija esindaja: Eero Loonurm (Kõrghariduse rahvusvahelise turunduse juht)

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Uuringu valmimist toetas Haridus- ja noorteprogrammi meetme „Hariduse, ühiskonna ja tööturu seosed“ tegevus „Kõrghariduse kvaliteet ja rahvusvahelistumine“ elluviimiseks, mida viiakse ellu Euroopa Sotsiaalfond+ vahendite kaudu ning Euroopa Liidu struktuuritoetuste abil. Üks osa tegevustest on Eestis õppimise ja töötamise võimaluste tutvustamine kaubamärgi "Study in Estonia" raames. Tegevuse elluvijaks on Haridus- ja Noorteamet ning partneritena on tegevusse kaasatud Eesti kõrgkoolid.

**Kaasrahanud
Euroopa Liit**

**Eesti
tuleviku heaks**

SISUKORD

Sisukord	3
Sissejuhatus.....	4
Metoodika	6
Eesti hariduse infosüsteemi andmed.....	6
Töötamise registri andmed.....	8
Tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonide andmed.....	11
Ettevõtluse andmed.....	12
Tulemused	13
Sugu	18
Haridusaste	19
Õpingute finantseerimise viis	23
Õppeasutus	25
Õppevaldkond.....	28
Kodakondsus.....	32
Ettevõtte tegevusala	35
Ettevõtte omandivorm	42
Amet.....	45
Välisvilistlaste töötamine: pikem tagasivaade.....	48
Ettevõtluses osalemine	50
Kokkuvõte	51
Economic impact of international students: participation in the Estonian labour market in 2023/2024	53
Lisa 1	55

SISSEJUHATUS

Eesti statistikaamet viib haridus- ja noorteameti tellimusel juba alates 2019. aastast läbi analüüsi välisüliõpilaste majanduslikust mõjust Eestis töötamise kaudu. Vaadeldud aja jooksul on nii siinne välisüliõpilaste arv kui tööturu olukord mitmel puhul muutunud. Eestis õppivate tasemeõppe välisüliõpilaste arv suurenes selle aja jooksul kuni õppeaastani 2019/20 ning seejärel langes taas 4336-le õppeaastal 2023/24. Muutunud on ka välisüliõpilaste päritoluriigid ja eelistatud õppeastmed, kus nad õpivad. Suur välisüliõpilaste arvu kasv kuni 2019. aastani toimus paljuski magistriõppe üliõpilaste arvelt, alates 2020. aastast on magistriõppe üliõpilaste üldarv jällegi vähenenud, samal ajal kui osakaal on jäänud enam-vähem samaks. Perioodil 2016-2023 on pidevalt suurenenud ka doktoriõppes õppivate välisüliõpilaste arv. Seejuures on muutunud ka doktoriõppe tudengite staatus ülikoolis, järjest suurem osa neist on lisaks õppimisele ka kirjast ülikoolide töötajana.

Millisesse tööturu olukorda on sattunud 2023/24 õppeaastal Eestisse õppima tulnud välisüliõpilased? Kui aastatel 2022-2023 võis tööturul näha selgelt langust, eriti töötleva tööstuse osas, siis 2024. aastat võib nimetada seisaku aastaks. Töösuhete arv tööturul enam ei vähenenud nii hoogsalt kui varasematel aastatel, kuid ka kasvu polnud näha. Nii kohalikke kui välisüliõpilasi puudutava trendina saab välja tuua nooremate inimeste arvu üldise vähenemise tööturul. Eriti just info ja side tegevusalal on näha, et tööturule sisenejatel on järjest raskem oma esimest päris töökohta leida.

Võib muidugi küsida, kas ja miks on Eestile vaja teistest riikidest pärit inimesi: kas turistina, õppijana või töötajana. Erinevad organisatsioonid on välja toonud, et praeguse demograafilise olukorra taustal väheneb tööealise elanikkonna osakaal ning tuleb mõelda, et kas üldse ja millises ajaperspektiivis ja millistes sektorites vajaks Eesti välistööjõudu¹². Juba praegu on mitmetel elualadel määrgata teravat tööjõupuudust, mis takistab ettevõtete arengut. Eriti tuuakse esile IT ja inseneeria alal, kuid ka näiteks meditsiini³. Kui valime sisserände tee, siis oleme küsimuse ees, et kust leida kvalifitseeritud tööjõudu, kes oleks huvitatud Eestisse tulemisest. Ühe lahendusena on pakutud varianti, et võtta siia õppima välisüliõpilasi, kes siis hariduse omandamise järel spetsialistidena jääks Eesti tööturule. Seda toetab asjaolu, et juba õppimise ajal Eesti eluga kohanenud inimeste töökohale integreerimine võiks olla lihtsam kui värskest Eestisse saabunute puhul.

Välisüliõpilastest üldiselt riigile tekkiva kasu kokkulöömisega on tegeletud erinevates uuringutes nii Eestis kui mujal maailmas⁴⁵⁶. Võimalike kasudena on välja toodud nii kultuurilisi kui majandus-

¹ Eesti inimarengu aruanne 2016/2017 (2017). Eesti Koostöö Kogu.
<https://www.2017.inimareng.ee/>

² Eesti Pank (2022). Tööturu ülevaade 2022/2. https://haldus.eestipank.ee/sites/default/files/publications/2022/11/TTY2_2022_UUS.pdf

³ Kutsekoda, 2020. Eesti tööturg täna ja homme 2019–2027.

https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2020/05/T%C3%B6%C3%B6j%C3%B5uprognosis-2019_2027_terviktekst.pdf

⁴ NAFSA International Student Economic Value Tool. <https://www.nafsa.org/policy-and-advocacy/policy-resources/nafsa-international-student-economic-value-tool-v2>

⁵ Higher Education Policy Institute, 2021. The costs and benefits of international higher education students to the UK economy, 2021. <https://www.hepi.ac.uk/wp-content/uploads/2021/09/Summary-Report.pdf>

⁶ Campus France, 2022. L'impact économique des étudiants internationaux en France. https://ressources.campusfrance.org/publications/observatoire/fr/impact_economique_etudiants_internationaux_fr.pdf

likke. See tähendab, et Eestis õppinud välisüliõpilastel on oluline roll siinse riigi ja kultuuri tutvustamist laias maailmas. Omades mõningast keeleoskust ning sidemeid kaastudengitega saavad nad vahendada nii kultuuri- kui ärikontakte.

Sarnaselt võib välja tuua ka välisüliõpilastega seotud kulud. Eelkõige on siin vaadatud kulusid haridusele ning sotsiaalkaitsele⁷. Leitud on, et mida kauemaks välisüliõpilased lõpetamise järel Eestisse jäävad, seda suurema summaga jääb nende tulude-kulude suhe riigi jaoks plussis.

Käesoleva aruande eesmärgiks on vaadata välisüliõpilaste poolt õppimise ajal ja õppimise järel Eestile toodud tulu läbi nende töötamise. Vaatame, kui paljud välisüliõpilased õppimise ajal või õppimise järel töötavad. Sealhulgas anname ülevaate, millised välisüliõpilased töötavad suurema või väiksema tõenäosusega, kus, kellena ja kui pikalt töötatakse. Arvutame välja ka nende maksupärase tulu- ja sotsiaalmaksu näol ning võrdleme palka ja töötamisi kohalike üliõpilastega.

Eelmiste aastate analüüsid on näidanud, et Eestis õppimise ajal töötavad umbes pooled välisüliõpilastest⁸. Põhjalikuma ülevaate välisüliõpilaste valikutest aastatel 2005-2017 leiab ka Haridus- ja teadusministeeriumi koostatud aastaanalüüsides⁹. Ülevaateid ja poliitikaanalüüse siinsete välisüliõpilaste õpingutest, toimetulekust ja probleemkohtadest koostavad regulaarselt ka Haridus- ja noorteamet¹⁰¹¹¹², Riigikontroll¹³ ning mõttekoda Praxis¹⁴¹⁵.

Lisaks siin õppivatele välisüliõpilaste töötamisele on huvipakkuv ka see, mida teevad edasi Eestis ülikooli lõpetanud välisvilistlased. Kas nad jäävad edasi siinsele tööturule või lahkuvad? Millistesse valdkondadesse välisüliõpilased peamiselt tööle jäävad? Kas Eesti jaoks olulised valdkonnad saavad välisüliõpilastest piisavalt täiendust?

Nagu varasematel aastatel on ka käesoleva analüüsi puhul tegemist statistilise ülevaatega, mille fookus on suunatud Eesti kõrgkoolidesse ja ülikoolidesse immatrikuleeritud välisüliõpilaste kõigile töötamise ja tulu teenimise episoodidele.

⁷ Tammaru, T., Eamets, R., Pedaste, M., Järve, J., Tamm, M., Klaas-Lang, B., Uibu, M. (2021). Rändesõltuvus ja lõimumise väljakutsed Eesti riigile, tööandjatele, kogukondadele ja haridusele. <https://www.etag.ee/wp-content/uploads/2021/03/L%C3%B5pparuanne.pdf>

⁸ Statistikaamet (2021). Välisüliõpilaste majanduslik mõju. https://www.stat.ee/sites/default/files/2021-01/valistudengid_raport2020.pdf

⁹ Leppik, M. (2020). Kutse-ja kõrgharidusõpingud lõpetanute edukus tööturul 2018. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium. https://www.hm.ee/sites/default/files/edukus_tooturul_2020_1.pdf

¹⁰ Loonurm, E. (2020). International Student Barometer 2019: Välisüliõpilased Eestis ja maailmas. Tartu: Sihtasutus Archimedes. <https://archimedes.ee/wp-content/uploads/2020/06/International-Student-Barometer-2019.-V%C3%A4lis%C3%B5pilased-Eestis-ja-maailmas.pdf>

¹¹ EKKK (2019). Välisüliõpilaste õppimine ja õpetamine Eesti kõrgkoolides. Hindamisaruanne. http://ekka.archimedes.ee/wp-content/uploads/Temaatilise_hindamise_aruanne_2019.pdf

¹² Piliste, K. (2020). Kraadiõppe välisstudengite statistika 2019/2020. <https://archimedes.ee/blog/kraadiõppe-valistudengite-statistika-2019-2020/>

¹³ Riigikontroll. (2019). Kõrgharidusreform ja tööjõuvajadused. https://www.eurosai.org/handle/404?export=export/sites/eurosai/.content/documents/audit/14422_RKTR_2489_2-1.4_2237_001-2.pdf

¹⁴ Haaristo, H-S., Kirss, L., Leppik, C., Mägi, E., Haugas, S. (2017). Eesti üliõpilaste eluolu 2016: rahvusvahelise üliõpilaste uuringu EUROSTUDENT VI Eesti analüüs. Tallinn: Poliitikauuringute Keskus Praxis.

¹⁵ Haaristo, H-S. (2014). Välisüliõpilased Eestis –kas vajame neid ka tööturul? –Poliitikaanalüüs nr 2. Praxis.

METOODIKA

EESTI HARIDUSE INFOSÜSTEEMI ANDMED

Saamaks informatsiooni üliõpilaste õppimise, päritolu, õppekohtade ja õpingute lõpetamise kohta kasutatakse käesoleva analüüsi esimeses osas Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) andmeid. Välisüliõpilasi defineeritakse vastavalt Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHIS) määratlusele: välisüliõpilane on üliõpilane, kelle õppeasutus on välisüliõpilasena määratlenud. Seejuures kasutavad õppeasutused välisüliõpilase staatuse määramisel infot tema elukohamaa, elamisloa olemasolu ja kodakondsuse kohta. Kohalikud üliõpilased on käesolevas analüüsis üliõpilased, keda õppeasutus ei ole määratlenud välisüliõpilasena.

Käesolevas aruandes vaadatakse läbivalt kahte sorti EHISe kirjeid. Esmalt vastaval õppeaastal kõrgharidusõppesse immatrikuleeritud õppijate kirjeid ning seejärel vastaval õppeaastal õpingud lõpetanud vilistlaste kirjeid.

Õppijad

Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste arv kohalike üliõpilastega võrreldes õppeaastatel 2018/19 kuni 2023/24 vastava õppeaasta novembri seisuga on esitatud tabelis 1. Sellest võib näha, et välisüliõpilaste arv on vaadeldaval perioodil kõikunud. Kuni 2019/20 õppeaastani välisüliõpilaste arv suurenes, seejärel on aga pidevalt langenud, viimase viie aasta jooksul peaaegu 1200 üliõpilase võrra. Kui esimestel aastatel oli langus 200-300 inimest, siis viimase kahe analüüsi võetud aasta võrdluses on välisüliõpilaste arv vähenenud rohkem kui 500 inimese võrra.

Tabel 1. Üliõpilaste arv Eestis

	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Kohalik üliõpilane	40593	39501	39890	39415	39127	40185
Välisüliõpilane	5040	5518	5220	5059	4869	4336

Arvestatud on unikaalseid isikuid (s.t mitmekordselt pole loetud inimesi, kes õpivad samaaegselt mitmel õppekaval)

Tervel hulgal üliõpilastest on hariduse infosüsteemis puudu isikukood, mille alusel oleks võimalik nende andmeid siduda teiste infosüsteemide, näiteks töötamise ja makstud maksude andmetega. Seega, me ei tea kindlalt, kas nendele üliõpilastele mingil hetkel omistati Eesti isikukood või mitte. Selle probleemi lahendamiseks võrreldi isikute EHISe kirjeid erinevatel aastatel ning juhul, kui mõnel järgneval aastal (näiteks õpingute lõpetamisega seoses) oli isikul kirje koos isikukoodiga kasutati seda isikukoodi ka varasemate aastate puhul. Isikud, kellel puudus EHISes isikukood lingiti rahvastikuregistri andmetega nime, soo ja sünniaja alusel. Kui rahvastikuregistrist saadi vasteks üks isik, siis kasutati rahvastikuregistri isikukoodi (pseudonüümitult) linkimiseks teiste registritega. Siiski jäi järele hulk üliõpilasi, kellel isikukoodi andmebaasidest leida ei õnnestunud ja kelle võimaliku töötamise andmeid õppimise andmetega siduda ei saanud. Seejuures võib olla, et inimesed, kellele ühel aastal analüüsi tehes isikukoodi leida ei õnnestu, on tegelikult isikukoodi omanud ning seega saab nad järgmisel aastal analüüsi võtta. Sellest tulenevalt erinevad varasemate õppeaastate üliõpilaste üldarvud selles raportis läbivalt eelmistel aastatel avaldatud raportitega võrreldes.

Analüüsiks kasutatavate üliõpilaste arvud erinevatel õppeaastatel on esitatud tabelis 2. Suuremal määral puudutab identifikaatori puudumise probleem välisüliõpilasi, kelle puhul analüüsi jäävate üliõpilaste osakaal on 86% kuni 87%. Analüüsist välja jäävate üliõpilaste puhul tuleb veel eraldi ära

märkida, et nende seas on ka Eesti ülikoolide välismaa filiaalides õppivaid üliõpilasi, kellele isikukoodi omistamine polegi tingimata vajalik.

Tabel 2. Üliõpilaste arvud töötamise ja tulude analüüsis

	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Kohalik üliõpilane	40592	39498	39889	39414	39127	40185
Välisüliõpilane	4300	4802	4486	4395	4246	3767
Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste osakaal kõigist välisüliõpilastest	85%	87%	86%	87%	87%	87%

Vilistlased

Lisaks vastaval õppeaastal õppijate andmetele vaadatakse analüüsis ka Eestis õppeasutuse lõpetanud üliõpilasi lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Vastava õppeaasta vilistlasena lähevad arvesse üliõpilased, kes lõpetasid õpingud vahemikus 1. oktoobrist kuni 30. septembrini. Seega, 2022/23 õppeaastal lõpetanud üliõpilasi õppeaasta 2023/22 jooksul. Lõpetajate (vilistlaste) arvud lõpetamise õppeaastate lõikes on esitatud tabelis 3. Kuna õpingute lõpetamine järgneb õppimisele paariaastase vahega, hakkas välisüliõpilaste arvu langus lõpetajate andmetes paistma alles 2021/22. õppeaastal. Aastal 2022/23 oli Eestis õpingud lõpetanud välisüliõpilaste arv 29 võrra suurem kui sellele eelnenud õppeaastal.

Tabel 3. Lõpetajate arvud lõpetamise õppeaasta järgi EHISe andmete põhjal

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Kohalik üliõpilane	8026	7869	7771	8074	7550	7519
Välisüliõpilane	1041	1152	1346	1541	1284	1313

Sarnaselt õppijatele on ka vilistlaste puhul võimalik, et neil puudub EHISes Eesti isikukood ja edasistes analüüsidest nende andmeid enam kasutada ei saa. Isikukoodiga vilistlaste arvud on esitatud tabelis 4. Andmetest on näha, et isikukoodi puudumise tõttu kukub vilistlasi analüüsist välja 11-15%.

Tabel 4. Lõpetajate arvud töötamise ja tulude analüüsis lõpetamise õppeaasta järgi

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Kohalik üliõpilane	8015	7869	7770	8074	7544	7519
Välisüliõpilane	926	983	1139	1352	1101	1123
Analüüsi kaasatud välisüliõpilaste osakaal kõigist välisüliõpilastest	89%	85%	85%	88%	86%	86%

TÖÖTAMISE REGISTRI ANDMED

Selgitamaks välja, kuivõrd osalevad üliõpilased õpingute ajal ja järgselt Eesti tööturul ühendati EHI-Sest saadud informatsioon Töötamise Registri (TÖR) andmebaasiga. Ühendamisel seati tingimuseks, et võtta arvesse vaid kirjed, kus töötamise lõpetamine on toimunud vastava õppeaasta alguse 1. septembril või hiljem (analüüsi on võetud ka tähtajatud lepingud) ning töötamise alustamine on toimunud enne järgneva õppeaasta 1. septembrit. Seega määratletakse tööepisood kui TÖRis ühe tööandja poolt registreeritud töötamine, millest vähemalt üks päev langeb vaadeldavasse õppeaastasse. Näiteks 2023/24 õppeaasta puhul jäid analüüsi kirjed, kus töötamist alustati enne 1. septembrit 2024. Välja jäid kirjed, kus töötamine lõpetati enne 2023. aasta 1. septembrit.

Töötamisena arvestati igasuguseid töötamise ja lepingute liike välja arvatud vabatahtlik töö ja abi-kaasatusu saamine¹⁶. Mittetöötanuks loetakse üliõpilased, kellel küll EHISe järgi on olemas Eesti isikukood, kuid sellise isikukoodiga inimese kohta TÖRis ühtegi töötamise märget pole. Töötamise definitsioonis lähtuti seega Eesti Maksu- ja Tolliameti töötamise definitsioonist, mis ei ole võrreldav Edukus Tööturul projektis kasutatava definitsiooniga. Peamise erinevusena saab välja tuua, et käesolevas analüüsis loetakse töötanuks üliõpilased, kes on terve õppeaasta jooksul TÖRi järgi vähemalt ühe päeva registreeritult töötanud. Haridus- ja teadusministeeriumi analüüsides vaadatakse aga peamiselt inimesi, kellel töötamine on peamine tegevus. Väljavõtted TÖRist on tehtud detsembris 2024 ja jaanuaris 2025.

Õppijad

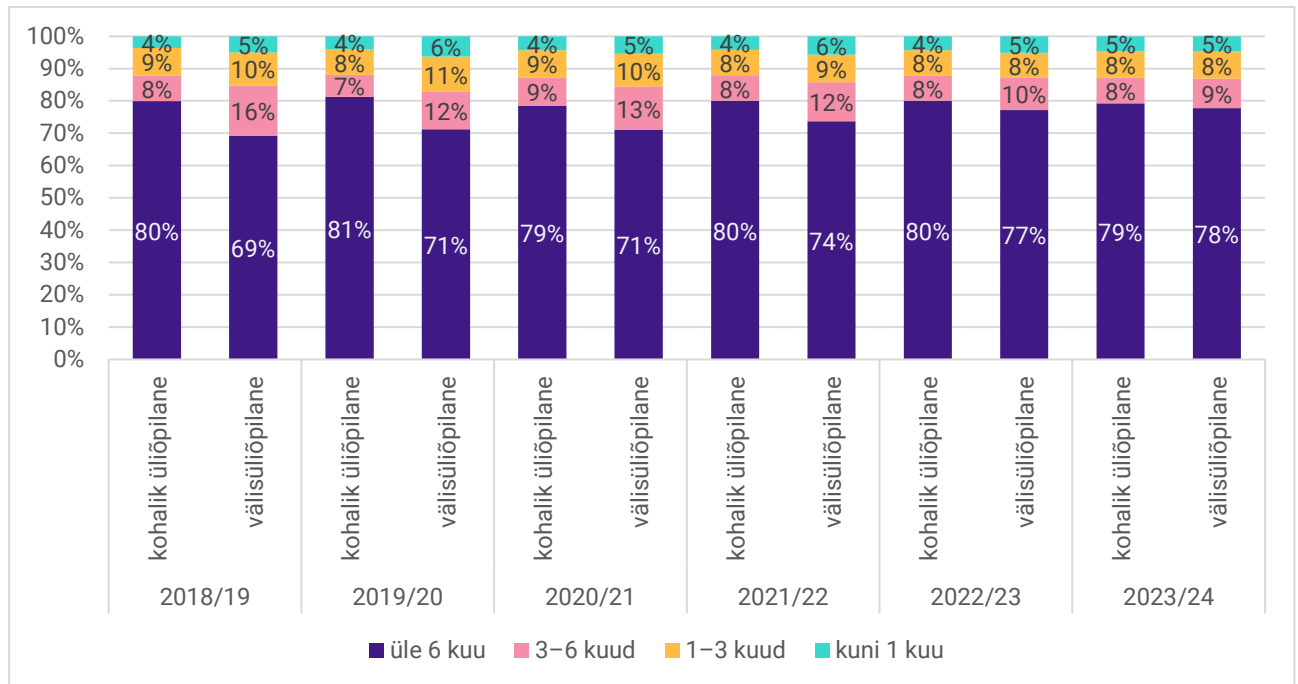
Vastava õppeaasta jooksul vähemalt ühe registreeritud töötamiseepisoodiga kohalike ja välisüliõpilaste arvud on esitatud tabelis 5. Sellest selgub, 2023/24. õppeaastal töötas Eestis 1960 siin õppinud välisüliõpilast. Töötavate välisüliõpilaste arv on aastaga vähenenud ümmarguselt 400 võrra (meeldetuletusena: välisüliõpilaste arv langes ümmarguselt 500 võrra).

Tabel 5. Töötanud (vähemalt ühe töökorra) üliõpilaste arv TÖRis

	2021/22		2022/23		2023/24	
	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud
Kohalik üliõpilane	34055	5359	33352	5775	33497	6688
Välisüliõpilane	2445	1950	2371	1875	1960	1807

Järgnevalt vaadatakse üliõpilaste õppeaasta jooksul registreeritud tööepisoodide kogupikkust (joonis 1). Siin on kokku liidetud kõik inimese töötatud päevad sõltumata sellest, kas töötati ühel või mitmel töökohal. Üliõpilasi, kes töötavad õppeaasta jooksul kokku 30 päeva või vähem, on igal aastal kohalike üliõpilaste seas 4-5%, välisüliõpilaste seas 5-6%. Nii kohalike kui välisüliõpilaste seas on valdav ikkagi pikaajaline (üle 180 päeva kestev) töötamine. 6 kuud või sellest rohkem päevi aastas töötas 2023/24. õppeaastal 78% töötavatest välisüliõpilastest ja 79% kohalikest töötavatest üliõpilastest. Seejuures on aja jooksul pisut vähenenud nende välisüliõpilaste osakaal, kes töötavad õppeaasta jooksul 1 kuni 6 kuud.

¹⁶ Vt töötamise liike TÖR abimaterjalidest https://www.emta.ee/sites/default/files/ariklient/registreerimine-ettevotlus/tootamine/tootamise_liikide_klassifikaator.pdf

Joonis 1. Õppeaasta jooksul registreeritud tööepisoodide kogupikkus kohalikel ja välisüliõpilastel

Töötamise kirjade arv töötava õppija kohta õppeaasta jooksul on kohalikel üliõpilastel läbi aastate olnud sarnane, keskmiselt 2 või veidi rohkem töötamise episoodi (tabel 6). Välisüliõpilastel on aga varasemalt olnud keskmiselt varasemast palju rohkem töötamisi, vastavalt 5,6 ja 6,4, kuid viimasel õppeaastal on keskmine töötamise kirjade arv jälle vähenenud 2,4-ni. Keskmise töötamiste arvu paisutavad suureks üksikud palju tööampse teinud üliõpilased. Kui vaadata töötavate üliõpilaste töösuhete arvu mediaani aasta jooksul, siis on see välisüliõpilastel olnud kõigil aastatel 1, kohalikel üliõpilastel sõltuvalt aastast 1 kuni 2.

Tabel 6. Keskmise töötamise kirjade arv õppija kohta õppeaasta jooksul

	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Kohalik üliõpilane	2,1	2,0	2,1	2,4	2,3	2,2
Välisüliõpilane	3,1	2,4	5,6	6,4	3,3	2,4

Varasematel aastatel on kohalike ja välisüliõpilaste töötamisviisid olnud küllaltki erinevad töötamise liikide poolest (s.t mis liiki töölepingutega tegemist on). Valdav enamus välisüliõpilaste töötamise episoodidest oli võlaõigusliku lepingu alusel. Õppeaastal 2023/24 on aga näha, et kohalike ja välisüliõpilaste töötamise viisid on muutunud sarnasemaks. Kõikidest töötamise episoodidest (neid võib ühel töötajal olla mitu) moodustavad töölepinguga töötamised kohalikel üliõpilastel 52%, välisüliõpilastel vaid veidi vähem ehk 46% (tabel 7). Sellest saab järeldada, et välisüliõpilaste töötamine on vähenenud suuremal määral just võlaõiguslike töösuhete arvelt ning nende positsioon tööturul on mõnevõrra kindlam.

Tabel 7. Töötamise liikide jaotus kõigi töötamise episoodide puhul 2023/24 õppeaasta õppijatel.

Lepingu liik	Kohalik üliõpilane	Välisüliõpilane
Tööleping (sh viisa alusel)	52%	46%
Avalik teenistus või kõrgemad riigiteenijad	4%	0%
Võlaõiguslik leping (sh viisa alusel)	42%	53%
Muud liigid	2%	1%

Vilistlased

Vilistlaste puhul vaadatakse samuti TÕRi kirjeid ning töötamisi õpingute lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul Eestis. Ka siin lähevad töötanuna arvesse inimesed, kellel leidub vähemalt üks töötamise kirje TÕRis, ükskõik kui lühikest aega see ka kestaks. Sel ajaperioodil töötanud ja mittetöötanud vilistlaste arvud on esitatud tabelis 8. On näha, et töötavate välisvilistlaste arv on 2022/23 õppeaastal vähenenud, mittetöötavate arv aga aasta varasemaga võrreldes suurenenud.

Tabel 8. Vilistlaste töötamine lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Tabelis on näidatud lõpetamise õppeaasta.

	2020/21		2021/22		2022/23	
	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud	Töötas	Ei töötanud
Kohalik üliõpilane	7557	517	7068	476	7042	477
Välisüliõpilane	858	494	636	465	631	492

Eestisse tööle jäänud vilistlaste puhul on näha, et kohalike ja välisvilistlaste töötamise kestused on pikemad kui õppijate puhul. Rohkem kui 180 registreeritud töötamisega päeva oli 2021/22 õppeaasta vilistlastest 93%-l kohalikest ja 86%-l välisvilistlastest.

Keskmine töötamise kirjete arv on välisvilistlaste puhul veidi suurem kui kohalikel vilistlastel (tabel 9).

Tabel 9. Keskmine töötamise kirjete arv töötava vilistlase kohta lõpetamise õppeaasta järgi sellele järgneva õppeaasta jooksul

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Kohalik üliõpilane	2,0	1,9	2,0	2,2	2,1	2,1
Välisüliõpilane	1,9	1,7	2,6	8,5	3,7	3,1

Sarnaselt varasematel aastatel nähtuga on vilistlastel töötamise liikide jaotus kohalike ja välisvilistlaste vahel erinev, kuigi ka vilistlaste puhul on näha töölepinguga töötamise osakaalu kasvu. 59% kohalike ja 40% välisvilistlaste töötamistest (ehk üksikutest tööepisoodidest) on toimunud töölepingu alusel (tabel 10). Samal ajal on 59% välisvilistlaste registreeritud töötamistest võlaõigusliku lepingu alusel, kohalikest vilistlaste puhul oli selliseid töötamisi kolmandik.

Tabel 10. Töötamise liikide jaotus kõigi töötamise episoodide puhul 2022/23 õppeaasta vilistlastel.

Lepingu liik	Kohalik üliõpilane	Välisüliõpilane
Tööleping (sh viisa alusel)	59%	40%
Avalik teenistus või kõrgemad riigiteenijad	5%	0%
Võlaõiguslik leping (sh viisa alusel)	34%	59%
Muud liigid	3%	1%

Tabelite 4 ja 8 võrdluses on näha, et 2022/23 õppeaastal lõpetanud ja analüüsi kaasatud 1123 välisüliõpilasest töötas järgmisel õppeaastal 631 (ehk 56%). Seejuures on teada, et 2022/23 õppeaasta vilistlastest oli seisuga 1.1.2024 Eestis residendina Rahvastikuregistris arvel 795 inimest.

Lisaks Eestist väljarändamisele saab mittetöötamise põhjusena saab nii kohalikel kui välisüliõpilastel välja tuua tööotsingud, perealased kohustused ja õpingute jätkamise järgmises õppeastmes. Välisüliõpilaste seas jätkas 2022/23 õppeaasta vilistlastest õppeaastal 2023/24 Eesti kõrgkoolis edasi õppimist 8%, kohalike üliõpilaste seas oli jätkajate osakaal 18%.

TULU- JA SOTSIAALMAKSU DEKLARATSIOONIDE ANDMED

Vaatamaks, kui palju välisüliõpilased panustavad Eesti majandusse maksude kaudu, võeti kasutusele ettevõtete poolt Eesti Maksu- ja Tolliametile esitatud tulu- ja sotsiaalmaksu deklaratsioonide (TSD) lisade 1 ja 2 andmed. Maksu- ja Tolliameti juhendite järgi deklareeritakse vormi TSD lisas 1 residendist füüsilistele isikutele kalendrikuul tehtud tulu- ja sotsiaalmaksuga, kohustusliku kogumispensioni maksega ja töötuskindlustusmaksega maksustatavad väljamaksed ning nimetatud isikute eest tasutud III samba sissemaksed. Lisas 2 deklareeritakse sarnased näitajad mitteresidentidele. Kuna tööandjad võivad välisüliõpilasi käsitleda nii residentide- kui mitteresidentidena, arvestatakse antud analüüsis mõlema lisa andmeid.

Analüüsis võetakse arvesse töine tulu¹⁷. Analüüsist välja on jäetud haigushüvitised, vanemahüvitis, litsentsitasud jms. Käesolev analüüs ei hõlma ka nende inimeste sissetulekuid, kes töötavad sisejulgeolekuasutustes. Nende võrra erineb töötajate ja tulu teenijate arv tabelites.

Analüüsis esitatakse järgmised näitajad: tööandja poolt tehtud väljamakse suurus, makstud tulumaks ja makstud sotsiaalmaks. Vaatlusperioodiks on sarnaselt töötamise analüüsiga käesolev õppeaasta õppijate puhul ning lõpetamisele järgnev õppeaasta vilistlaste puhul.

Õppijad

Nende üliõpilaste arv, kes õppeaasta jooksul (vähemalt ühel kuul) on teeninud töist tulu TSD järgi, on esitatud tabelis 11. Erinevate aastate tulu saanud inimeste arvud sisaldavad osaliselt samu inimesi, sest õpinguaeg on tavaliselt pikem kui üks aasta.

Tabel 11. Töist tulu teeninud üliõpilaste arv TSD lisa 1 ja lisa 2 andmetel

	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Kohalik üliõpilane	32188	32621	32050	32126
Välisüliõpilane TSD lisa 1 ja 2	2296	2420	2347	1935

Võrdluses TÖR andmetega on näha, et TÖRi kirjade arv on erinev TSD andmetest. Erinevused võivad tulla asjaolust, et töötamise registreerimine ja palga saamine võivad toimuda erinevatel kalendrikuudel. Samuti sellest, et TSD põhisest analüüsist on välja jäetud Sise- ja Kaitseministeeriumi haldusalas töötavad inimesed. Tabelist on näha, et just 2023/24. aastal on töist tulu teeninud välisüliõpilaste arv vähenenud, mis on kooskõlas ka töötamise episoodide analüüsi tulemusega (vt eestpoolt).

¹⁷ Tõise tuluna arvestatakse TSD lisa 1 tulu liike 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 70 ja lisa 2 tulu liike 120-128, 144-154, 156-159, 180-183. Vt lähemalt <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulumaks-ja-sotsiaalmaks/deklaratsiooni-tds-esitamine>

Vilistlased

Ka vilistlaste puhul saab vaadata, kui paljud neist on lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul töist tulu teeninud. Töist tulu teeninud vilistlaste arv lõpetamisele järgneval õppeaastal on esitatud tabelis 12 ning sealt on näha, et see on viimasel aastal see jäänud enam-vähem samaks nii kohalike kui välisvilistlaste puhul.

Tabel 12. Töist tulu teeninud vilistlaste arv TSD lisa 1 ja lisa 2 andmetel

	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Kohalik üliõpilane	6892	7219	6769	6758
Välisüliõpilane TSD lisa 1 ja 2	587	859	631	623

Seega, edasistes analüüsides arvestame järgnevaid põhimõtteid:

- 1) Analüüsi on kaasatud inimesed, kellel on olemas isikukood, või oli isikukood võimalik omistada nime, soo ja sünniaja alusel ning kelle isikukood on ka EHISesse sisestatud või kasutatud maksu- ja tolliameti andmebaasidesse sisestatud.
- 2) Välisüliõpilased on need, kellel on õppeasutuse poolt EHISes defineeritud välisüliõpilase staatus.
- 3) Töötamine on TÖRis tööandja poolt registreeritud sissekanne.
- 4) Töise sissetuleku saamine on mõõdetud tööandja poolt makstud tulu- või sotsiaalmaksu kaudu.
- 5) Töötamist ja tulu saamist arvestatakse vahemikus 1. septembrist kuni 31. augustini õppeaasta jooksul.

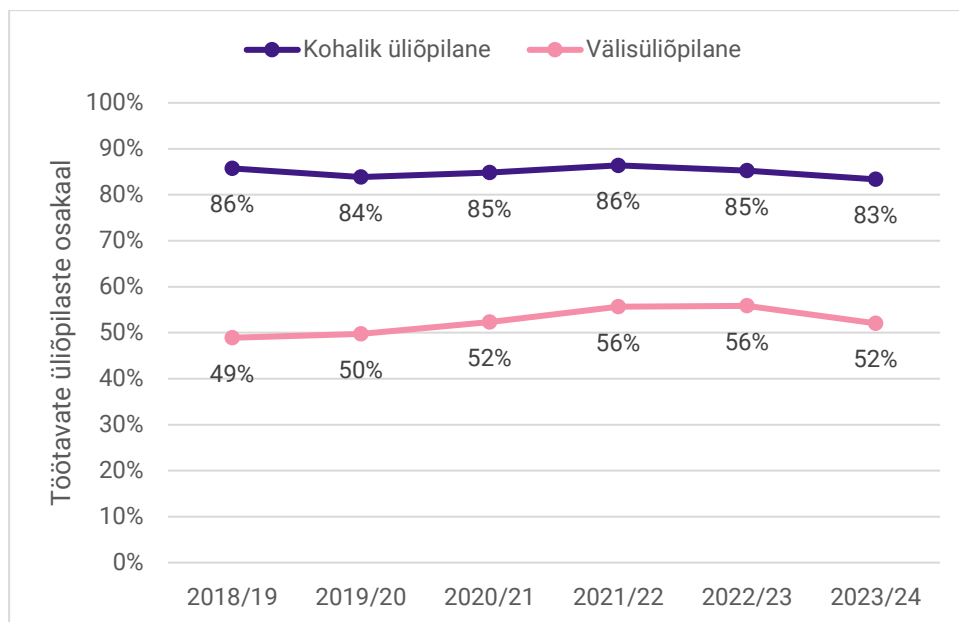
ETTEVÕTLUSE ANDMED

Lisaks töise tulu teenimisele palgatööna võivad õppijad ja vilistlased panustada Eestisse ka ettevõtluse kaudu. Et hinnata nende üliõpilaste osakaalu, kes seda teevad, kasutati Äriregistri andmeid. Vaadati, kas üliõpilasel või vilistlasel oli vaatlusperioodi jooksul mõni ettevõtlusroll mõne ettevõtte juures. Analüüsist välja jäeti rollid sihtasutuste ja mittetulundusühingute juures. Ettevõtlusrollidena võeti arvesse järgnevad äriregistris märgitud rollid: asutaja, juhatuse liige, nõukogu esimees, nõukogu liige, osanik, täisosanik, FIE.

TULEMUSED

Õppijad

Õppeaasta 2023/24 jooksul olid vähemalt ühel korral Eestis töötanud 52% välisüliõpilastest ja 83% kohalikest üliõpilastest (joonis 2). Töötavate üliõpilaste osakaal on viimase aasta jooksul vähenenud nii kohalike kui välisüliõpilaste seas, viimaste hulgas protsentuaalselt siiski rohkem (vt ka tabel 5). Nähtav muutus on kooskõlas üldisema olukorraga Eesti tööturul, kus noorte töötajate arv on mõnevõrra vähenenud ning tundub, et neil on varasemate aastatega võrreldes keerulisem erialast tööd leida.

Joonis 2. Õppeaasta jooksul töötanud üliõpilaste osakaal välis- ja kohalike üliõpilaste seas. Osakaal on arvatud nendest üliõpilastest, kellel on andmebaasides olemas isikukood.

Õppeaastaga 2022/23 võrreldes on vähenenud nii töist tulu saanud välisüliõpilaste arv kui ka nende teenitud kogutulu. Sellest tulenevalt maksti Eesti riigile õppeaastal 2023/24 välisüliõpilaste töötamiselt tulu- ja sotsiaalmaksu 15,7 miljonit eurot, aasta varem oli see summa 16,6 miljonit eurot (tabel 13). Siiski on maksusumma suurem kui see oli kaks õppeaastat tagasi.

Tabel 13. Töist tulu teeninud üliõpilaste arv, neile õppeaasta jooksul tehtud väljamaksete kogusumma, makstud tulumaks ja sotsiaalmaks miljonites eurodes

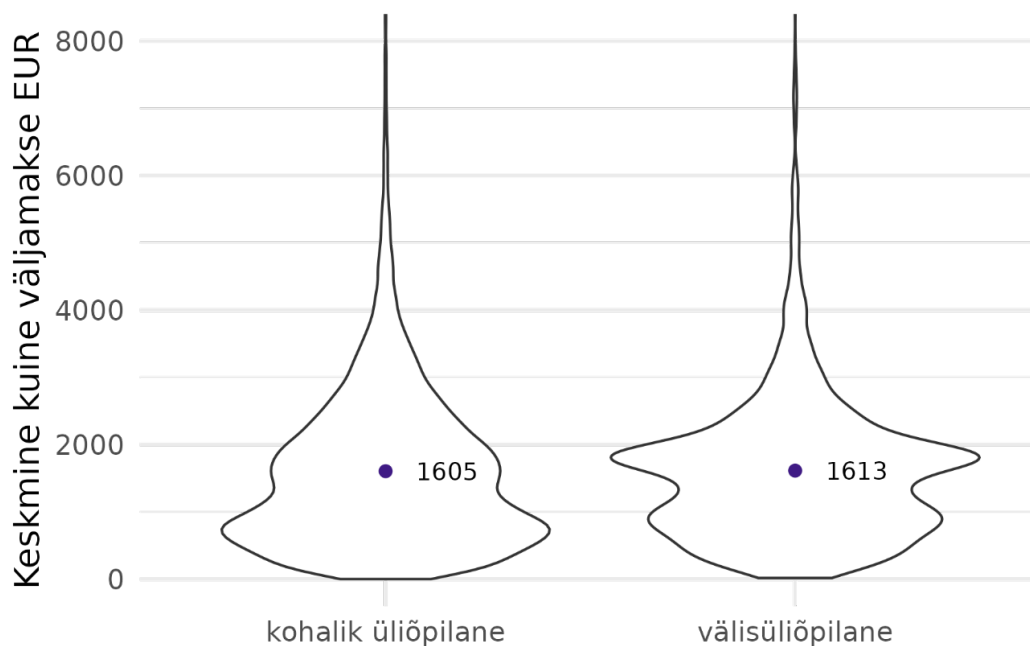
Õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2020/21	Kohalik üliõpilane	400	64,8	132,1	32188
	Välisüliõpilane	23,5	3,6	7,8	2296
2021/22	Kohalik üliõpilane	445,9	74,3	147,2	32621
	Välisüliõpilane	28,6	4,6	9,5	2420
2022/23	Kohalik üliõpilane	491,9	83,1	162,4	32050
	Välisüliõpilane	33,1	5,6	11	2347
2023/24	Kohalik üliõpilane	528,4	90,6	174,5	32126
	Välisüliõpilane	31,3	5,4	10,3	1935

Selle taga, et makstud maksude kogusumma langus oli suhteliselt väiksem töist tulu teeninud välisüliõpilaste arvu langusest, on tõusnud palgad. Eelmiste õppeaastatega võrreldes suurenes nii kohalike kui välisüliõpilaste puhul keskmine aastane väljamakse (tabel 14). 2023/24 teenis keskmine välisüliõpilane Eestis töist tulu 16156 euro ulatuses, keskmine kohalik üliõpilane 16466 euro ulatuses. Võrreldes kohalikke ja välisüliõpilasi on viimaste puhul väljamakse suurus kasvanud rohkem. Siin võib selgituseks olla võlaõiguslike ja lühiajaliste lepingutega töötamise vähenemine ning töölepinguga töötavate inimeste arvu tõus.

Tabel 14. Keskmine üliõpilastele väljamakstud summa terve õppeaasta jooksul (eurodes)

Õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2020/21	Kohalik üliõpilane	12428	2012	4105	32188
	Välisüliõpilane	10221	1578	3389	2296
2021/22	Kohalik üliõpilane	13669	2276	4514	32621
	Välisüliõpilane	11838	1912	3915	2420
2022/23	Kohalik üliõpilane	15347	2594	5067	32050
	Välisüliõpilane	14106	2373	4666	2347
2023/24	Kohalik üliõpilane	16446	2820	5431	32126
	Välisüliõpilane	16156	2814	5335	1935

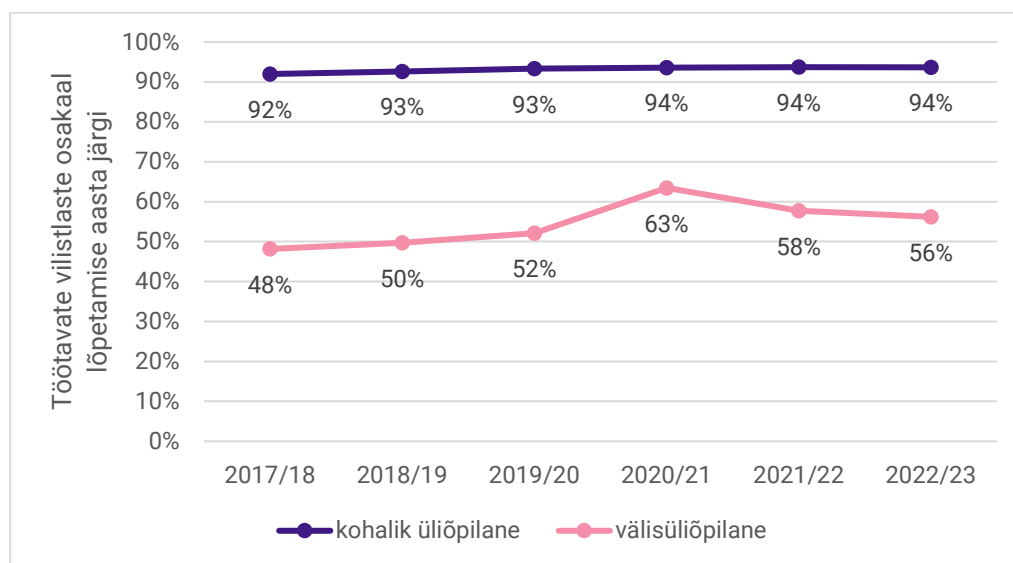
Teades töötaja aastas teenitud summat ja töötatud kuude arvu saab leida ka keskmise kuise väljamakse suuruse. Sealt edasi saab vaadata, kas kohalike ja välisüliõpilaste väljamaksete jaotus on erinev. 2023/24 õppeaasta kohalike ja välisüliõpilaste väljamaksete jaotus on näidatud joonisel 3. Tegemist on brutosummadega ja kõrgemad väärtused kui 8000 eurot kuus on jooniselt välja jäetud (sisalduvad aga keskmise arvutuses). Jooniselt on näha, et keskmine kuus teenitav summa on kohalikel üliõpilastel ja välisüliõpilastel praktiliselt sama suur.

Joonis 3. Keskmine kuine väljamakse 2023/2024. aasta õppijatel ja väljamaksete jaotus.

Vilistlased

Võrreldes õppijate andmetega on erinevused kohalike ja välisvilistlaste töötamises suuremad eelkõige kohalike vilistlaste sagedasema tööle suundumisega seoses (joonis 4). Õppeaasta 2022/23 vilistlastest töötas järgmisel õppeaastal Eestis 94% kohalikest üliõpilastest ja 56% välisüliõpilastest. Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal on sel aastal eelmise aastaga võrreldes vähenenud.

Joonis 4. Vilistlaste töötamine lõpetamisele järgneva õppeaasta jooksul. Joonisel on näidatud õpingute lõpetamise õppeaasta.

Töist tulu teeninud välisvilistlaste arv on viimasel õppeaastal jäänud enam-vähem samaks. Ka nende eest makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusumma pole eriti palju muutunud (tabel 15). Õppeaasta 2023/24 jooksul maksid eelmise (2021/22) õppeaasta välisvilistlased Eestis kokku 2,5 miljonit eurot tulumaksu ja 4,6 miljonit eurot sotsiaalmaksu. Samal ajal on kohalikest üliõpilastest vilistlaste poolt makstud tulu- ja sotsiaalmaksu summad on aastaga suurenenud rohkem.

Tabel 15. Töist tulu teeninud vilistlaste arvud ja väljamakstud kogusummad lõpetamisele järgneval õppeaastal (miljonites eurodes)

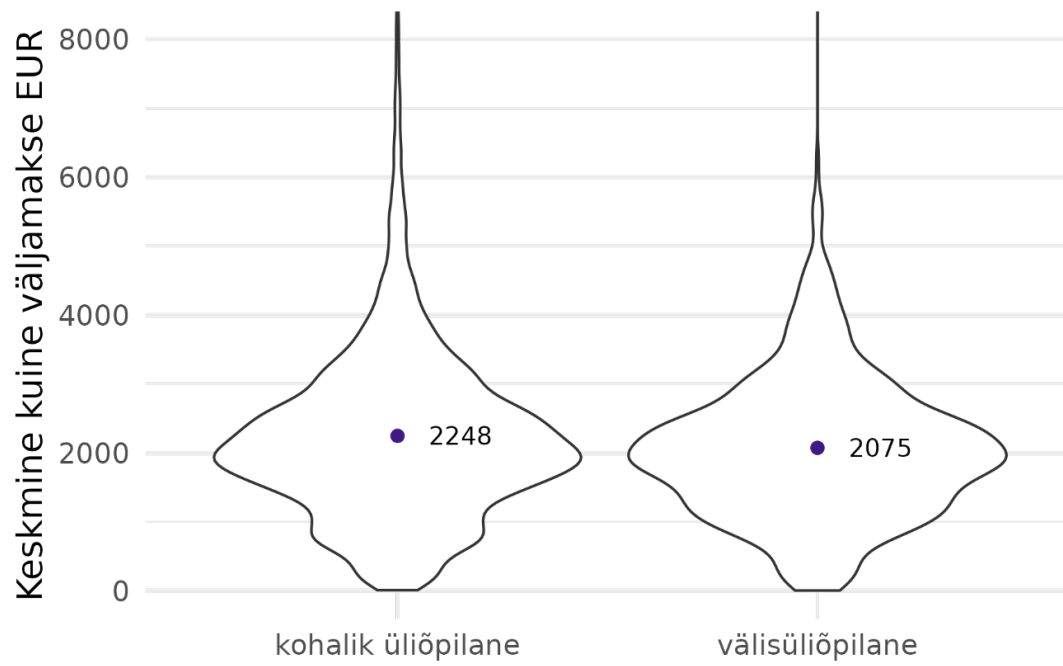
Lõpetamise õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2019/20	Kohalik üliõpilane	126,4	21,7	41,7	6892
	Välisüliõpilane	9,0	1,5	3,0	587
2020/21	Kohalik üliõpilane	146,2	25,7	48,2	7219
	Välisüliõpilane	16,5	2,9	5,5	859
2021/22	Kohalik üliõpilane	156,2	28,1	51,6	6769
	Välisüliõpilane	13,6	2,4	4,5	631
2022/23	Kohalik üliõpilane	167,5	30,6	55,2	6758
	Välisüliõpilane	14,1	2,5	4,6	623

Nii kohalikud vilistlased kui välisvilistlased teenivad lõpetamise järel rohkem kui õppimise ajal. Viimasel aastal on nii kohalikele kui välisvilistlastele tehtud väljamaksed suurenenud märkimisväärselt (tabel 16). Seejuures on summaarne aastane väljamakse inimese kohta välisüliõpilastel umbes 2000 euro võrra väiksem kui kohalikel.

Tabel 16. Töist tulu teeninud vilistlastele tehtud keskmised aastased väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal

Lõpetamise õppeaasta		Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2019/20	Kohalik üliõpilane	18336	3145	6051	6892
	Välisüliõpilane	15343	2554	5077	587
2020/21	Kohalik üliõpilane	20251	3563	6681	7219
	Välisüliõpilane	19245	3332	6365	859
2021/22	Kohalik üliõpilane	23076	4155	7617	6769
	Välisüliõpilane	21535	3826	7122	631
2022/23	Kohalik üliõpilane	24784	4523	8174	6758
	Välisüliõpilane	22568	4047	7448	623

Keskmine kuine väljamakse on vilistlastel üliõpilastega võrreldes kõrgem (joonis 4). Kohalikud üliõpilased said lõpetamise järgselt arvestada keskmiselt 2248-eurose brutoväljamaksuga, välisüliõpilased teenisid keskmisel veidi vähem ehk 2075 eurot. Näiteks Eesti keskmine brutokuupalk oli 2023. aastal 1832 eurot ning jõudis üle 2000 euro alles 2024. aasta teises kvartalis.

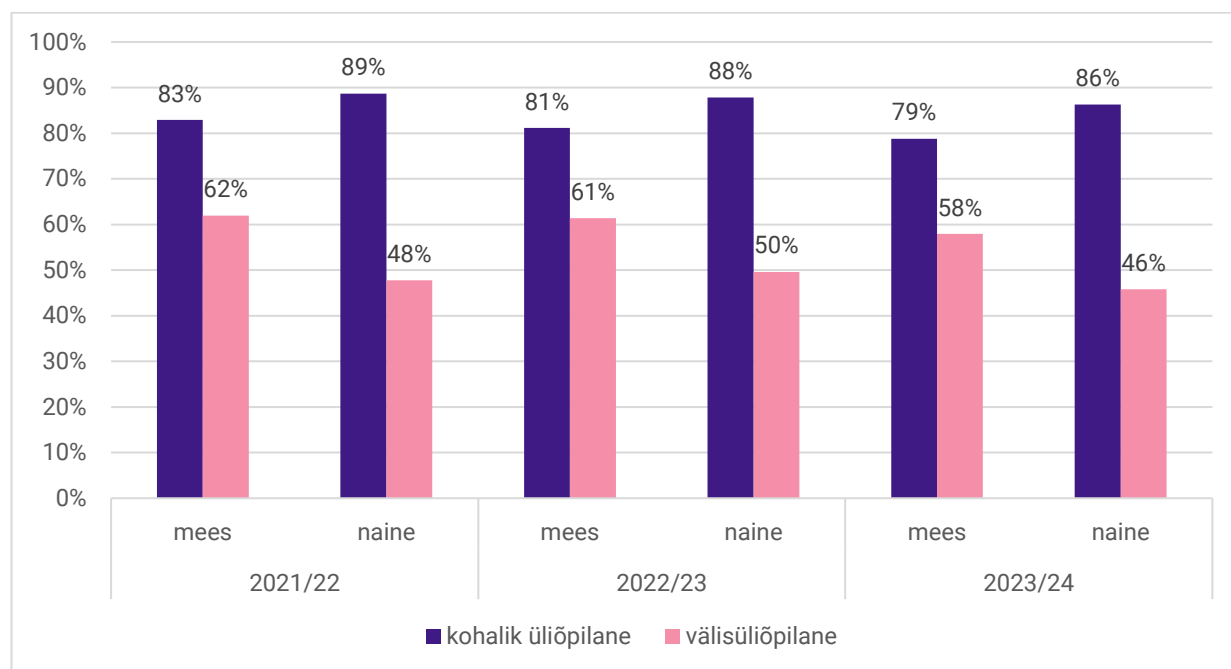

Joonis 4. Keskmine kuine väljamakse 2022/2023. õppeaasta vilistlastel ja väljamaksete jaotus.

SUGU

Õppijad

Töötamises on näha selgeid soolisi erinevusi kohalike ja välisüliõpilaste vahel. Kui kohalike üliõpilaste seas töötavad suurema tõenäosusega naised, siis välisüliõpilaste seas on töötavate üliõpilaste osakaal suurem just meeste seas (joonis 6). Viimase aasta jooksul vähenes töötavate üliõpilaste osakaal nii meeste kui naiste seas nii kohalikel kui välisüliõpilastel.

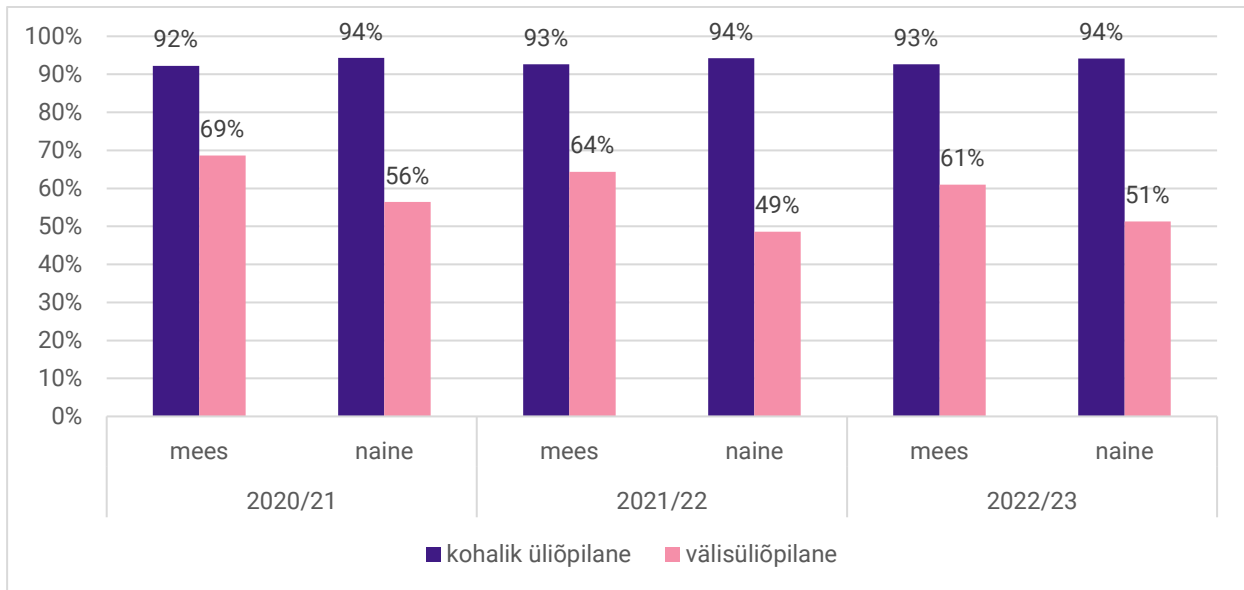
Joonis 6. Töötavate üliõpilaste osakaal soo järgi

Välisüliõpilaste üldarvud õppeaastal 2023/24 (kelle hulgast töötavate inimeste osakaal on arvatud) on esitatud lisas 1.

Vilistlased

Vilistlaste puhul võib viimasel aastal näha Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste osakaalu väikest langust meeste ning väikest tõusu naiste hulgas (joonis 7). Kui õppeaastal 2022/2023 töötas 64% meessoost ja 49% naissoost eelneva aasta välisvilistlastest, siis 2023/24 õppeaastal 61% meestest ja 51% naistest.

Ka õppeaastal 2022/23 õpingud lõpetanud välisüliõpilaste üldarvud soo järgi on esitatud lisas 1.

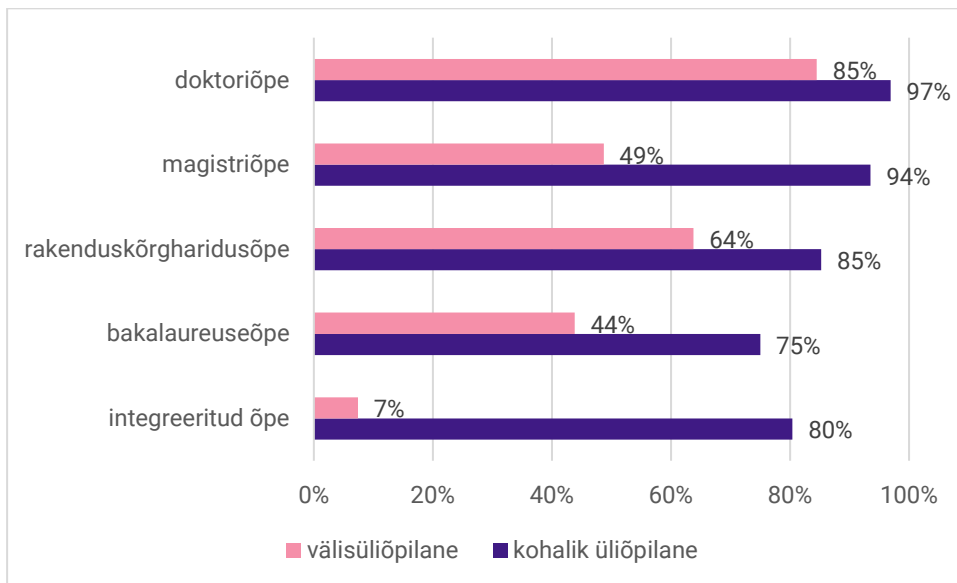

Joonis 7. Vilistlaste töötamine õpingute järgselt lõpetamise õppeaasta ja soo järgi

HARIDUSASTE

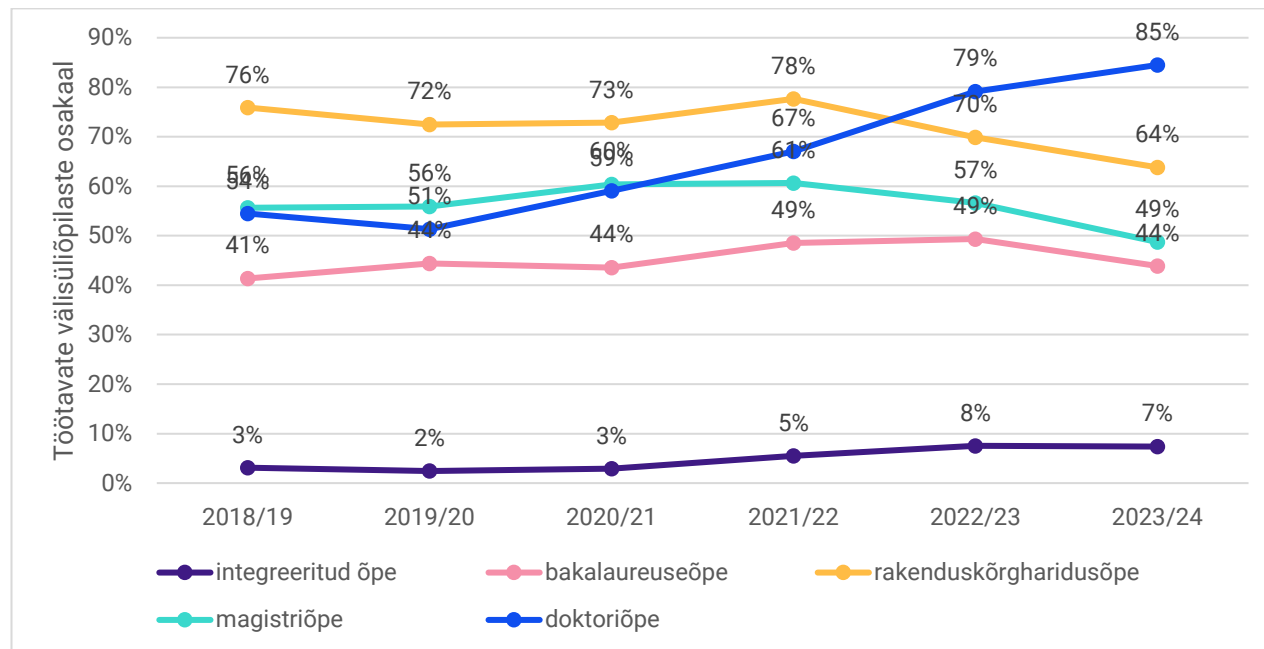
Õppijad

Õppijate töötamises on selged erinevused tulenevalt sellest, millisel haridusastmel nad õpivad (joonis 8). Töötavate kohalike üliõpilaste osakaal on kõige suurem magistri- ja doktoriõppes, mille ajal töötavad praktiliselt kõik kohalikud üliõpilased. Välisüliõpilaste puhul on kõige suurem töötajate osakaal (85%) doktoriõppes. Kõige väiksem on töötavate välisüliõpilaste osakaal integreeritud õppes, kus õpingute kõrvalt töötab 7%.

Joonis 8. Töötavate üliõpilaste osakaal õppeaastal 2023/24 haridusastme järgi

Õppeaastal 2023/24 on töötavate välisüliõpilaste osakaal võrreldes varasema aastaga tõusnud just doktoriõppes (joonis 9). Magistri- ja rakenduskõrgharidusõppe välisüliõpilastest töötab õpingute kõrvalt aga järjest vähem inimesi.

Joonis 9. Töötavate välisüliõpilaste osakaal haridusastme järgi

Kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu on Eestis 2023/24 õppeaasta jooksul maksnud doktoriõppe välisüliõpilased: vastavalt 2,3 miljonit eurot tulu- ja 4,2 miljonit eurot sotsiaalmaksu (tabel 17). Järgnevad magistriõppe välisüliõpilased, kus on ka tulu teeninud üliõpilaste arv kõige suurem. Kuna magistriastmes õppivate välisüliõpilaste arv on viimaste aastate jooksul tunduvalt vähenenud, on väiksemaks jäänud ka nende maksupanus.

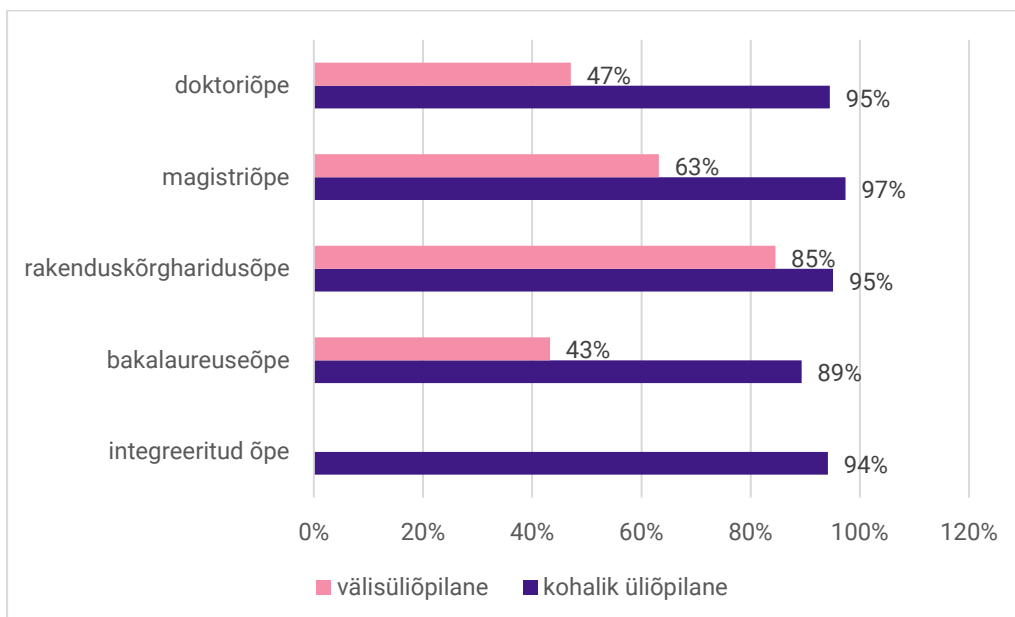
Tabel 17. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) haridusastme järgi*

Õppeaasta	Haridusaste	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Üliõpilaste arv
2021/22	Bakalaureuseõpe	5,1	0,8	1,7	547
	Rakenduskõrgharidusõpe	3,3	0,5	1,1	281
	Magistriõpe	14	2,3	4,6	1088
	Doktoriõpe	6,3	1	2,1	489
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2420
2022/23	Bakalaureuseõpe	5	0,8	1,7	510
	Rakenduskõrgharidusõpe	3,4	0,5	1,1	245
	Magistriõpe	15,2	2,6	5	988
	Doktoriõpe	9,4	1,6	3,1	580
	KOKKU	33,1	5,6	11	2347
2023/24	Bakalaureuseõpe	4,6	0,8	1,5	404
	Rakenduskõrgharidusõpe	2,6	0,4	0,8	171
	Magistriõpe	11,3	2	3,7	694
	Doktoriõpe	12,7	2,3	4,2	643
	KOKKU	31,3	5,4	10,3	1935

* Tabelist on välja jäetud integreeritud õppe üliõpilased, sest seal on vähe töötavaid välisüliõpilasi.

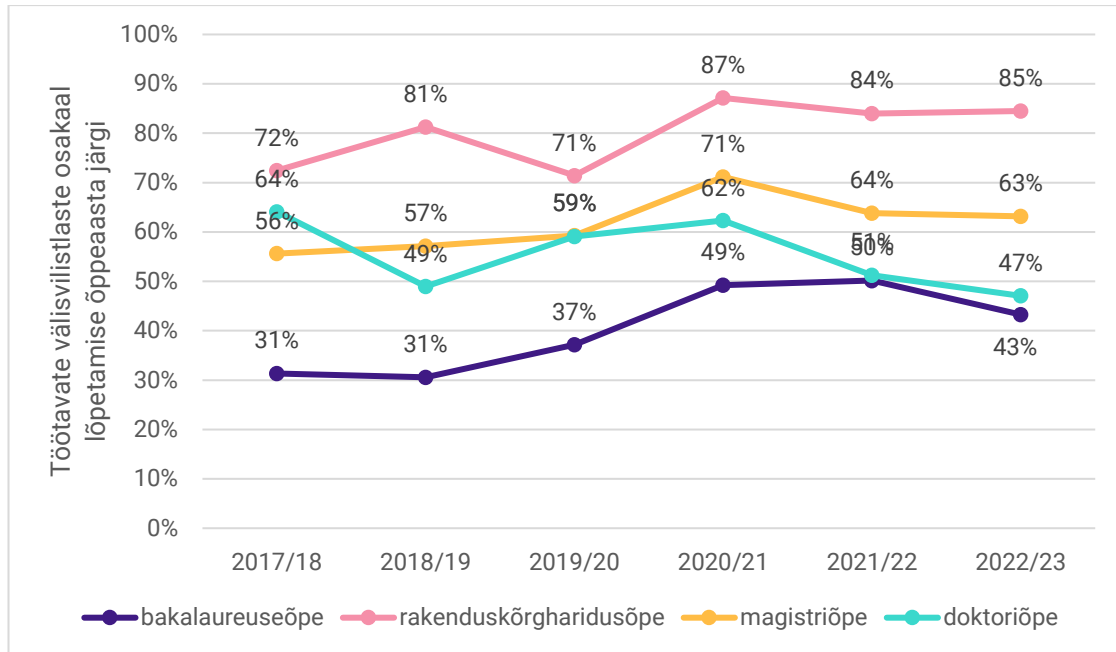
Vilistlased

Lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal kõige suurem rakenduskõrgharidusõppes (85%) ning magistriõppes (63%, joonis 10). Kohalike üliõpilaste seas on töötavate vilistlaste osakaal napilt alla 90% vaid bakalaureuseõppe vilistlaste hulgas. Joonisel pole näidatud integreeritud õppe vilistlaste tulpa, sest neid oli analüüsi tegemiseks liiga vähe.

Joonis 10. Töötavate 2022/23 õppeaasta vilistlaste osakaal haridusastme järgi.

Töötavate välisvilistlaste osakaal on eelmise aastaga võrreldes vähenenud eelkõige doktori- ja bakalaureuseõppes (joonis 11). Doktoriõppe puhul on langust näha juba 2020/21 õppeaastast alates. Kui õpingute ajal töötas 85% doktoriõppe välisüliõpilastest, siis lõpetamisele järgneval aastal tegi seda Eestis vaid 47%.

Joonis 11. Töötavate välisvilistlaste osakaal haridusastme ja lõpetamise õppeaasta järgi

Õppeaastal 2023/24 maksid eelmise aasta välisvilistlastest Eestis kõige suuremaid summasid tulu- ja sotsiaalmaksuna magistriõppe vilistlased (tabel 18). Neid oli ka arvuliselt kõige rohkem.

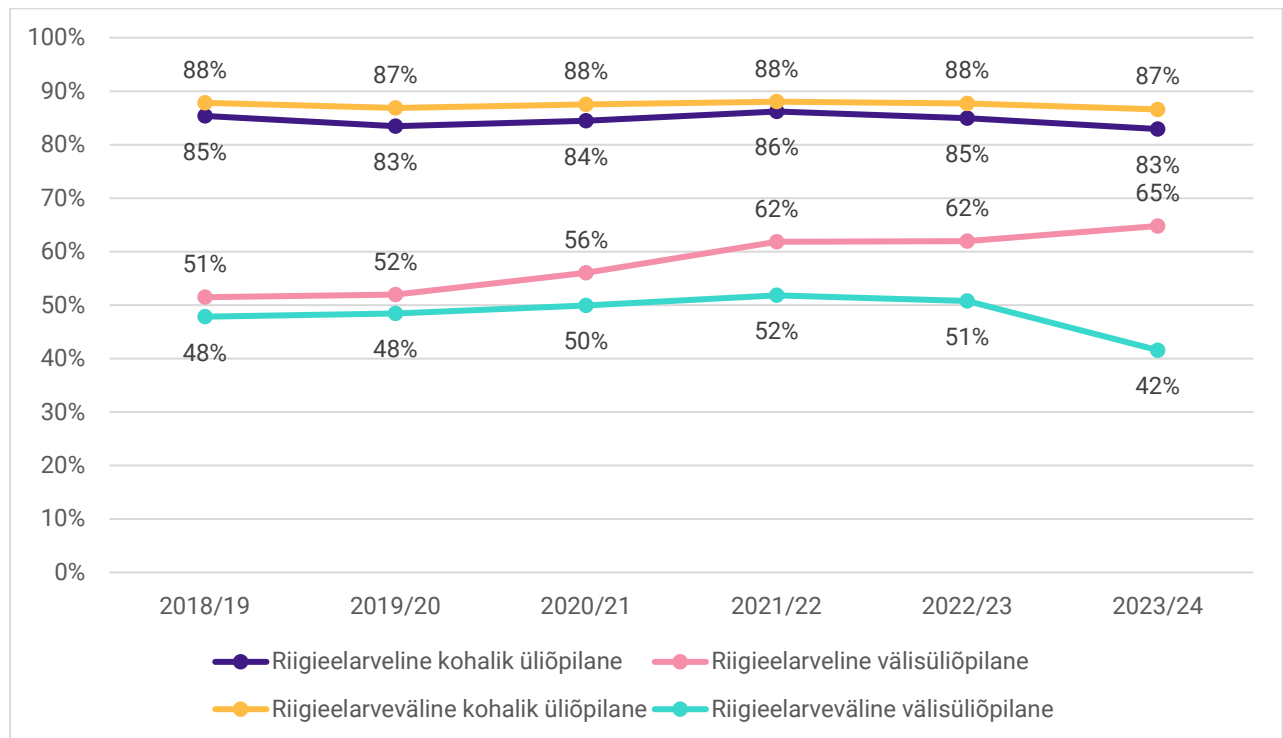
Tabel 18. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) haridusastme järgi. Tabelis ei näidata grupe, mille suurus on alla 20 inimese (praegu integreeritud õppe üliõpilased).

Lõpetamise õppeaasta	Haridusaste	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2020/21	Bakalaureuseõpe	2,7	0,5	0,9	158
	Rakenduskõrgharidusõpe	1,1	0,2	0,4	61
	Magistriõpe	11,9	2,1	3,9	601
	Doktoriõpe	0,8	0,2	0,3	38
	KOKKU	16,5	2,9	5,5	859
2021/22	Bakalaureuseõpe	2,8	0,5	0,9	153
	Rakenduskõrgharidusõpe	1,4	0,2	0,5	63
	Magistriõpe	8,5	1,5	2,8	370
	Doktoriõpe	0,9	0,2	0,3	41
	KOKKU	13,6	2,4	4,5	631
2022/23	Bakalaureuseõpe	2,0	0,3	0,6	110
	Rakenduskõrgharidusõpe	1,1	0,2	0,4	60
	Magistriõpe	9,9	1,8	3,3	412
	Doktoriõpe	1,0	0,2	0,3	39
	KOKKU	14,1	2,5	4,6	623

ÕPINGUTE FINANTSEERIMISE VIIS

Õppijad

Jooniselt 12 selgub, et riigieelarvevälisel kohal õppivad kohalikud üliõpilased töötavad kõigil aastatel rohkem kui riigieelarvelisel kohal õppijad. Välisüliõpilaste puhul on riigieelarvelisel õppekohal õppijate seas töötajate osakaal olnud kõrgem kui riigieelarvevälisel õppekohal õppijate seas. Õppeaastal 2023/24 on näha töötavate välisüliõpilaste osakaalu langust just riigieelarvevälisel õppekohal õppijate hulgas.

Joonis 12. Töötavate üliõpilaste osakaal finantseerimise viisi järgi

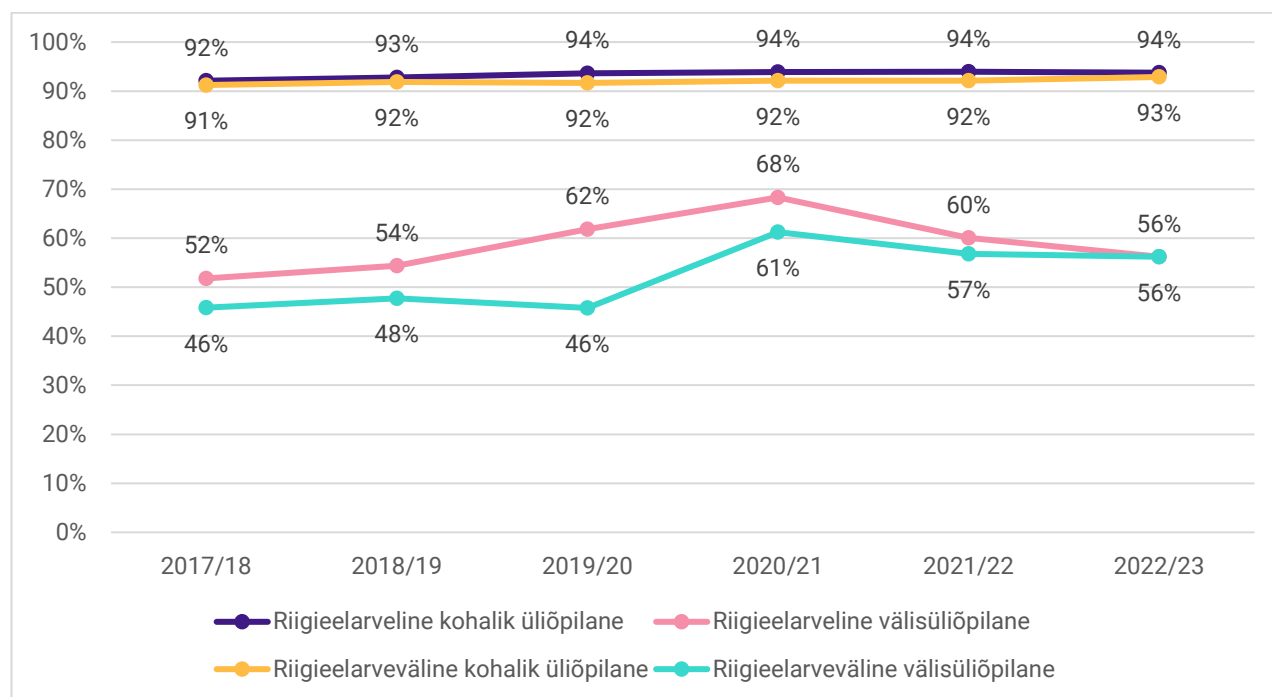
Kuna välisüliõpilaste seas oli õppeaastal 2023/24 riigieelarvelisel kohal õppijaid, on ka nende maksupanus sel õppeaastal olnud suurem (tabel 19).

Tabel 19. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õpingute finantseerimise viisi järgi

Õppeaasta	Finantseerimise viis	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Üliõpilaste arv
2021/22	Riigieelarveline õppekoht	12,9	2,2	4,2	1032
	Riigieelarveväline õppekoht	15,9	2,5	5,3	1392
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2420
2022/23	Riigieelarveline õppekoht	17,9	3,1	5,9	1177
	Riigieelarveväline õppekoht	15,2	2,5	5	1170
	KOKKU	33,1	5,6	11	2347
2023/24	Riigieelarveline õppekoht	18,6	3,3	6,2	1090
	Riigieelarveväline õppekoht	12,6	2,2	4,2	846
	KOKKU	31,3	5,4	10,3	1935

Vilistlased

Analüüsist on näha, et välisvilistlaste puhul jäid nii riigieelarvelisel kui riigieelarvevälisel õppekohal õppinud välisüliõpilased Eestisse tööle sama suure tõenäosusega (joonis 13). Varasematel aastatel oli töötavate vilistlaste osakaal suurem riigieelarvelisel õppekohal õppinud välisvilistlaste seas.

Joonis 13. Töötavate vilistlaste osakaal lõpetamise õppeaasta ja õpingute finantseerimise viisi lõikes

Makstud tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad oli viimasel vaadatud õppeaastal kõrgemad riigieelarvevälisel õppekohal õppinud välisvilistlastel (tabel 20). Nemad panustasid õppeaastal 2023/24 Eesti riigieelarvesse tulu- ja sotsiaalmaksuna kokku 4,5 miljonit eurot.

Tabel 20. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) finantseerimise viisi järgi

Lõpeta- mise õp- peaasta	Finantseerimise viis	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal- maks	Vilistlaste arv
2020/21	Riigieelarveline õppekoht	6,1	1,1	2,0	290
	Riigieelarveväline õppekoht	10,5	1,8	3,5	569
	KOKKU	16,5	2,9	5,5	859
2021/22	Riigieelarveline õppekoht	5,0	0,9	1,6	200
	Riigieelarveväline õppekoht	8,6	1,5	2,9	431
	KOKKU	13,6	2,4	4,5	631
2022/23	Riigieelarveline õppekoht	5,3	1,0	1,7	217
	Riigieelarveväline õppekoht	8,8	1,6	2,9	406
	KOKKU	14,1	2,5	4,6	623

ÕPPEASUTUS

Õppijad

Küllaltki suured on erinevused üliõpilaste töötamises õppeasutuse järgi (tabel 21). Keskmisest sa-
gedamini töötavad õppimise kõrvalt Tallinna kõrgkoolide välisüliõpilased. Vähem töötavad Tartus
asuvate ülikoolide ning EKA ja EMTA üliõpilased. Töötavate välisüliõpilaste osakaal on aastases
võrdluses vähenenud kõigis ülikoolides.

Tabel 21. Töötavate üliõpilaste osakaalud õppeasutuse järgi

	2021/22		2022/23		2023/24	
	kohalik üliõpilane	välis- üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis- üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis- üliõpilane
EBS	82%	56%	82%	62%	78%	55%
EKA ja EMTA	79%	38%	80%	44%	80%	39%
EMÜ	83%	28%	83%	33%	81%	31%
Mainor	88%	81%	88%	72%	88%	67%
Muu	90%	67%	89%	75%	87%	68%
TalTech	86%	65%	85%	65%	82%	64%
TLÜ	89%	61%	88%	63%	87%	55%
TÜ	85%	49%	83%	50%	81%	48%

Välisüliõpilaste hulgas panustavad maksudena Eestis kõige rohkem Tartu Ülikooli ja Tallinna Teh-
nikaülikooli (tabel 22). Õppeaastal 2023/24 maksid Tartu Ülikoolis õppivad välisüliõpilased Eestis
kokku tulumaksu 2 miljonit eurot ja sotsiaalmaksu 3,8 miljonit eurot. Tallinna Tehnikaülikooli väli-
süliõpilased maksid tulumaksuna 1,7 ja sotsiaalmaksuna 3,1 miljonit eurot. Tartu Ülikoolis oli ka
tulu teeninud välisüliõpilaste arv kõige suurem (716).

**Tabel 22. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes)
õppeasutuse järgi**

Õppeaasta	Õppeasutus	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal- maks	Üliõpilaste arv
2021/22	EBS	1,1	0,2	0,4	74
	EKA ja EMTA	0,6	0,1	0,2	102
	EMÜ	0,6	0,1	0,2	84
	Mainor	3,7	0,5	1,2	309
	Muu	0,2	0	0,1	29
	TalTech	9,9	1,7	3,3	709
	TLÜ	3,8	0,6	1,3	360
	TÜ	8,7	1,5	2,9	755
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2420
2022/23	EBS	1,5	0,3	0,5	83
	EKA ja EMTA	0,7	0,1	0,2	121
	EMÜ	1	0,1	0,3	111
	Mainor	3	0,4	1	215
	Muu	0,7	0,1	0,2	49

2023/24	TalTech	9,9	1,7	3,3	606
	TLÜ	4,5	0,7	1,5	354
	TÜ	11,9	2,1	3,9	808
	KOKKU	33,1	5,6	11	2347
	EBS	1,4	0,3	0,5	66
	EKA ja EMTA	0,7	0,1	0,2	104
	EMÜ	1,1	0,2	0,4	92
	Mainor	2	0,3	0,7	126
	Muu	0,6	0,1	0,2	43
	TalTech	9,5	1,7	3,1	508
	TLÜ	4,4	0,8	1,5	282
	TÜ	11,6	2	3,8	716
	KOKKU	31,3	5,4	10,3	1935

Vilistlased

Lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisvilistlaste osakaal on kõige suurem Tallinnas asuvates kõrgkoolides (tabel 23). Erandiks on EKA ja EMTA, kus Eestisse tööle jäänud vilistlaste osakaal oli 45%.

Tabel 23. Järgmisel õppeaastal töötavate vilistlaste osakaal õppeasutuse ja lõpetamise õppeaasta järgi. Tabelis ei näidata gruppe, mille suurus on vähem kui 20 inimest.

	2020/21		2021/22		2022/23	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
EBS	91%	69%	90%	45%	91%	52%
EKA ja EMTA	87%	42%	88%	37%	87%	45%
EMÜ	95%	33%	93%	15%	92%	42%
Mainor	96%	89%	92%	83%	93%	86%
Muu	97%	...	96%	...	97%	...
TalTech	93%	67%	93%	63%	93%	52%
TLÜ	94%	68%	93%	64%	94%	63%
TÜ	93%	57%	94%	53%	93%	55%

Tulu- ja sotsiaalmaksu on 2023/24 õppeaastal Eestis töötamiselt kõige rohkem maksnud Tartu Ülikoolis oma õpingud lõpetanud välisüliõpilased (tabel 24). Neid on ka arvuliselt kõige rohkem. Varasematel aastatel on kõige suurema maksupanusega olnud Tallinna Tehnikaülikooli välisvilistlased, kuid nende arv on viimastel aastatel langenud.

Tabel 24. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) õppeasutuse järgi

Lõpetamise õppeaasta	Õppeasutus	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Vilistlaste arv
2020/21	EBS	0,7	0,1	0,2	24
	EKA ja EMTA	0,3	0,1	0,1	33
	Mainor	1,9	0,3	0,6	116
	TalTech	6,8	1,2	2,2	321
	TLÜ	2,2	0,4	0,7	127
	TÜ	4,4	0,8	1,5	219
2021/22	EKA ja EMTA	0,4	0,1	0,1	31
	Mainor	1,9	0,3	0,6	92
	TalTech	4,7	0,9	1,5	188
	TLÜ	1,9	0,3	0,6	103
	TÜ	4,2	0,8	1,4	191
2022/23	EBS	0,6	0,1	0,2	22
	EKA ja EMTA	0,6	0,1	0,2	42
	EMÜ	0,4	0,1	0,1	28
	Mainor	1,3	0,2	0,4	72
	TalTech	3,0	0,6	1,0	118
	TLÜ	2,0	0,4	0,7	95
	TÜ	6,0	1,1	2,0	243

ÕPPEVALDKOND

Õppijad

Tulemused üliõpilaste töötamise kohta erinevates valdkondades on esitatud tabelis 25. Sealt võib näha, et kohalikest üliõpilastest töötavad kõige suurema tõenäosusega hariduse valdkonna õppurid. Kõige väiksem oli töötavate kohalike üliõpilaste osakaal 2023/24 õppeaastal loodusteaduste, matemaatika ja statistika valdkonnas, kus õpingute kõrvalt töötab 73% kohalikest üliõpilastest. Välisüliõpilaste seas on õppeaastal 2023/24 töötavate õppijate osakaal kõige suurem tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas, kus õpingute ajal töötab 70%. Järgnevad hariduse valdkond 69% ning eelmistel õppeaastatel esirinnas olnud IKT valdkond 65% töötavate välisüliõpilastega. Kõige väiksem on töötavate välisüliõpilaste osakaal põllumajanduse, metsanduse, kalanduse ja veterinaaria õppevaldkonnas ning tervise ja heaolu alal.

Töötavate välisüliõpilaste osakaalu vähenemist on viimastel õppeaastatel näha sotsiaalteaduste, ärimajanduse, halduse ja õiguse ning IKT ja tervise valdkonnas. Kõigis nimetatud valdkondades on rohkem või vähem langenud ka töötavate kohalike üliõpilaste osatähtsus. Tabelis ei ole näidatud teeninduse õppevaldkonda, sest seal oli välisüliõpilaste arv töötamise analüüsi tegemiseks liiga väike.

Tabel 25. Töötavate üliõpilaste osakaalud õppevaldkonna järgi

	2021/22		2022/23		2023/24	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Haridus	93%	52%	93%	63%	91%	69%
Humanitaaria ja kunstid	79%	46%	78%	46%	77%	45%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	90%	52%	88%	52%	87%	45%
Ärindus, haldus ja õigus	90%	64%	90%	62%	87%	56%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	78%	48%	76%	56%	73%	57%
IKT	83%	73%	80%	69%	76%	65%
Tehnika, tootmine ja ehitus	85%	70%	84%	70%	82%	70%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	79%	13%	80%	17%	80%	18%
Tervis ja heaolu	90%	31%	88%	39%	87%	31%

Õppevaldkonna järgi vaadates maksid Eestis 2023/24 õppeaastal kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu IKT ning ärimajanduse, halduse ja õiguse valdkonna üliõpilased (tabel 26). Nendes valdkondades oli ka tulu teeninud välisüliõpilaste arv kõige suurem.

Tabel 26. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) õppevaldkonna järgi

Õppeaasta	Valdkond	Väljamakse suurus	Tulu-maks	Sotsiaal-maks	Üliõpilaste arv
2021/22	Haridus	0,5	0,1	0,2	62
	Humanitaaria ja kunstid	2,1	0,3	0,7	306
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	2,6	0,4	0,9	222
	Ärindus, haldus ja õigus	9,4	1,5	3,1	761
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	1,7	0,3	0,6	211
	IKT	7,8	1,4	2,6	456
	Tehnika, tootmine ja ehitus	3,6	0,6	1,2	303
	Põllumajandus, metsandus, ka-landus ja veterinaaria	0,2	0	0,1	31
	Tervis ja heaolu	0,7	0,1	0,2	71
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2420
2022/23	Haridus	0,7	0,1	0,3	67
	Humanitaaria ja kunstid	2,8	0,5	1,0	330
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	2,9	0,5	1,0	208
	Ärindus, haldus ja õigus	9,9	1,7	3,3	670
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	2,5	0,4	0,8	250
	IKT	8,6	1,5	2,9	424
	Tehnika, tootmine ja ehitus	3,9	0,7	1,3	265
	Põllumajandus, metsandus, ka-landus ja veterinaaria	0,4	0,1	0,1	39
	Tervis ja heaolu	1,3	0,2	0,4	91
	KOKKU	33,1	5,6	11,0	2347
2023/24	Haridus	0,7	0,1	0,3	56
	Humanitaaria ja kunstid	3,3	0,6	1,1	297
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	2,5	0,4	0,8	157
	Ärindus, haldus ja õigus	7,7	1,3	2,5	471
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	3,6	0,6	1,2	258
	IKT	8,5	1,6	2,8	371
	Tehnika, tootmine ja ehitus	3,3	0,6	1,1	216
	Põllumajandus, metsandus, ka-landus ja veterinaaria	0,5	0,1	0,2	42
	Tervis ja heaolu	1,2	0,2	0,4	68
	KOKKU	31,3	5,4	10,3	1935

Vilistlased

Välisvilistlaste seas paistab silma, et on nii neid õppevaldkondi, kus Eestisse tööle jäävate välisvilistlaste osakaal on suurenenud kui ka neid, kus see osakaal on vähenenud või jäänud samaks (tabel 27). Viimastel aastatel on tõusnud siia tööle jäävate välisvilistlaste osakaal tervise ja heaolu valdkonnas ning ka näiteks humanitaaria ja kunstide ning loodusteaduste, matemaatika ja statistika õppevaldkonnas. Siia tööle jäävate välisüliõpilaste osakaal on tunduvalt vähenenud sotsiaalteaduste, ajakirjanduse ja teabe, äriduse, halduse ja õiguse ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas. Kõige suurem on lõpetamise järel Eestisse tööle jäänud välisüliõpilaste osakaal IKT alal.

Tabel 27. Vilistlaste töötamine õpingute lõpetamise järgselt õppevaldkonna ja lõpetamise õppeaasta järgi

	2020/21		2021/22		2022/23	
	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane	kohalik üliõpilane	välis-üliõpilane
Haridus	96%	58%	96%	55%	96%	56%
Humanitaaria ja kunstid	88%	51%	89%	44%	89%	50%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	95%	57%	94%	59%	93%	52%
Ärindus, haldus ja õigus	94%	64%	94%	65%	94%	60%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	87%	57%	88%	44%	87%	49%
IKT	95%	82%	93%	69%	94%	71%
Tehnika, tootmine ja ehitus	95%	79%	94%	80%	94%	67%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	93%	6%	92%	12%	90%	6%
Tervis ja heaolu	96%	28%	97%	38%	97%	52%

Õppeaastal 2023/24 maksid eelmisel õppeaastal lõpetanud välisüliõpilastest kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu Eestis töötamiselt ärimise, halduse ja õiguse valdkonna lõpetajad, kokku 2,7 miljonit eurot. Järgnesid IKT valdkonna lõpetajad, kokku 1,5 miljoni euroga (tabel 28).

Tabel 28. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) õppevaldkonna järgi

Lõpetamise õppeaasta	Valdkond	Väljamakse suurus	Tulu- maks	Sotsiaal- maks	Vilistlaste arv
2020/21	Humanitaaria ja kunstid	1,2	0,2	0,4	99
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,2	0,2	0,4	75
	Ärindus, haldus ja õigus	5,5	0,9	1,8	291
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,7	0,1	0,2	47
	IKT	4,8	0,9	1,6	174
	Tehnika, tootmine ja ehitus	2,7	0,5	0,9	146
2021/22	Humanitaaria ja kunstid	1,1	0,2	0,3	81
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,4	0,2	0,5	69
	Ärindus, haldus ja õigus	4,6	0,8	1,5	227
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,7	0,1	0,2	45
	IKT	3,6	0,7	1,2	105
	Tehnika, tootmine ja ehitus	1,8	0,3	0,6	74
2022/23	Haridus	0,6	0,1	0,2	23
	Humanitaaria ja kunstid	1,3	0,2	0,4	87
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	1,5	0,3	0,5	63
	Ärindus, haldus ja õigus	5,3	0,9	1,7	229
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	0,8	0,1	0,3	50
	IKT	2,8	0,5	0,9	85
	Tehnika, tootmine ja ehitus	1,3	0,2	0,4	62
	Tervis ja heaolu	0,5	0,1	0,2	21

KODAKONDSUS

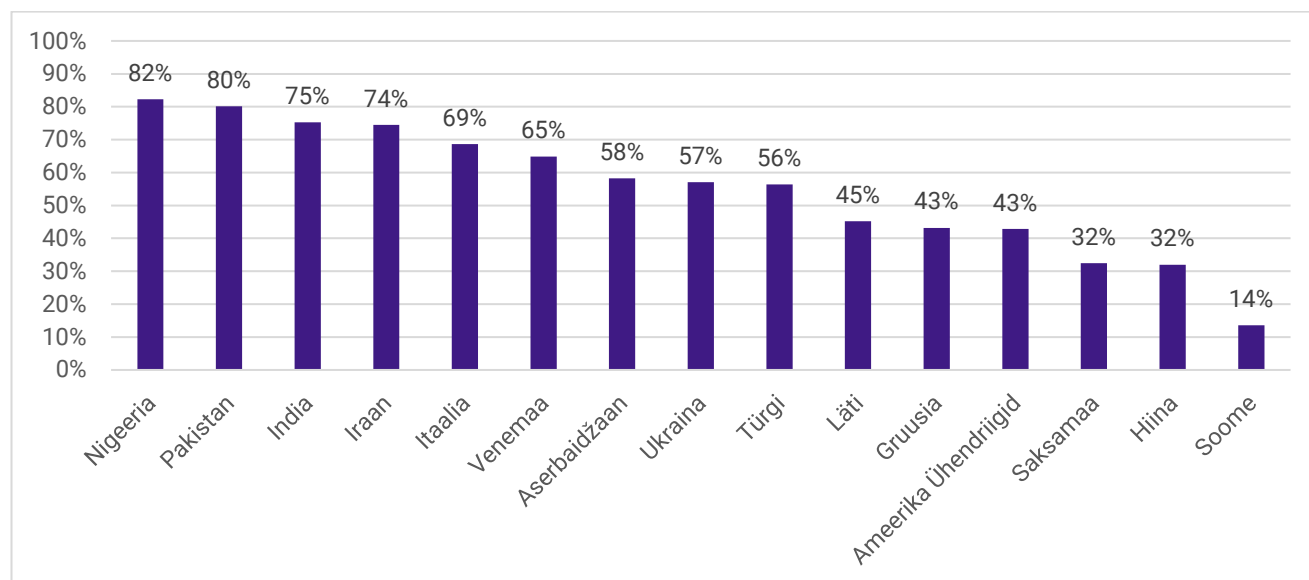
Õppijad

Kodakondsusregiooni järgi vaadates töötavad kõige suurema tõenäosusega Aafrika ja Ida-Euroopa riikide kodakondsusega välisüliõpilased ning vähem Põhja- ja Lääne-Euroopa kodakondsusega üliõpilased (tabel 29). 2023/24 õppeaastal on õpingute kõrvalt töötavate välisüliõpilaste osakaal pisut suurenenud jäänud vaid Ameerika ning Ida-Euroopa puhul. Aafrika ja Aasia riikide kodakondsusega välisüliõpilaste seas on õpingute kõrvalt töötajate osakaal vähenenud 6 protsendipunkti võrra, teiste regioonide puhul on langus olnud veidi väiksem.

Tabel 29. Töötavate välisüliõpilaste osakaalud vastavalt kodakondsusriigi regioonile¹⁸

	2021/22	2022/23	2023/24
Aafrika	87%	85%	79%
Aasia	66%	64%	58%
Ameerika	50%	51%	53%
Ida-Euroopa	59%	58%	60%
Lääne-Euroopa	35%	41%	39%
Lõuna-Euroopa	59%	63%	58%
Põhja-Euroopa	20%	25%	22%

Joonisel 14 on näidatud töötavate välisüliõpilaste osakaalud 15 suurema välisüliõpilaste arvuga kodakondsusriigis. Üksikute riikide järgi on töötavate välisüliõpilaste osakaal suurem Nigeeria ja Pakistani kodakondsusega üliõpilaste seas. Nendest vaadatud riikidest kõige väiksema tõenäosusega töötavad Soomest pärit üliõpilased.

Joonis 14. Töötavate üliõpilaste osakaal suurema välisüliõpilaste arvuga kodakondsusriikide lõikes õppeaastal 2023/2024

¹⁸ Riikide jagamine regioonidesse põhineb klassifikaatoril: <https://unstats.un.org/unsd/methodology/m49/>

Tulu- ja sotsiaalmaksu on 2023/24 õppeaastal kõige rohkem maksnud Aasia regioonist pärit välisüliõpilased, kokku 6,4 miljonit eurot (tabel 30). Neile järgnevad Euroopast pärit välisüliõpilased peaaegu sama suure summaga.

Tabel 30. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) kodakondsusregiooni järgi

Õppeaasta	Regioon	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Üliõpilaste arv
2021/22	Aafrika	6,2	0,9	2	461
	Aasia	11,9	1,9	3,9	983
	Ameerika	1,7	0,3	0,6	132
	Ida-Euroopa	5,3	0,9	1,8	513
	Lääne-Euroopa	0,5	0,1	0,2	47
	Lõuna-Euroopa	1,1	0,2	0,4	93
	Põhja-Euroopa	1,6	0,3	0,5	173
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2420
2022/23	Aafrika	6	1	2	370
	Aasia	13,5	2,3	4,4	882
	Ameerika	2,1	0,4	0,7	134
	Ida-Euroopa	7,2	1,2	2,4	589
	Lääne-Euroopa	0,7	0,1	0,2	62
	Lõuna-Euroopa	1,4	0,2	0,5	99
	Põhja-Euroopa	2,1	0,4	0,7	197
	KOKKU	33,1	5,6	11	2347
2023/24	Aafrika	4,2	0,7	1,4	226
	Aasia	12,6	2,2	4,2	742
	Ameerika	2	0,4	0,7	124
	Ida-Euroopa	7,5	1,3	2,5	524
	Lääne-Euroopa	0,9	0,2	0,3	54
	Lõuna-Euroopa	1,5	0,3	0,5	89
	Põhja-Euroopa	2,2	0,4	0,7	158
	KOKKU	31,3	5,4	10,3	1935

Vilistlased

Ka välisüliõpilastest vilistlaste puhul jäävad pärast õpingute lõpetamist Eestisse tööle rohkem Aafrika, Aasia või Ida-Euroopa kodakondsusega üliõpilased (tabel 31).

Tabel 31. Töötavate vilistlaste osakaal lõpetamise õppeaasta ja kodakondsusregiooni järgi

	2020/21	2021/22	2022/23
Aafrika	87%	85%	89%
Aasia	76%	72%	68%
Ameerika	61%	48%	52%
Ida-Euroopa	70%	61%	59%
Lääne-Euroopa	17%	32%	15%
Lõuna-Euroopa	38%	52%	52%
Põhja-Euroopa	22%	16%	12%

Välisüliõpilastest vilistlaste väljamaksete puhul saab välja tuua vaid neli suuremat kodakondsusregiooni: Aasia, Aafrika, Euroopa ja kõik ülejäänud koos (tabel 33). Suurema maksupanuse on andnud Aasia riikide kodakondsusega vilistlased.

Tabel 33. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) kodakondsusregiooni järgi

Lõpetamise õppeaasta	Regioon	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2020/21	Aafrika	3,6	0,6	1,2	184
	Aasia	8,3	1,4	2,7	417
	Euroopa	3,6	0,6	1,2	204
	Muu	1,0	0,2	0,3	50
2021/22	Aafrika	3,2	0,5	1,1	148
	Aasia	6,2	1,1	2,0	280
	Euroopa	3,7	0,7	1,2	170
	Muu	0,6	0,1	0,2	32
2022/23	Aafrika	3,3	0,6	1,1	148
	Aasia	6,4	1,2	2,1	256
	Euroopa	3,5	0,6	1,2	181
	Muu	0,9	0,2	0,3	37

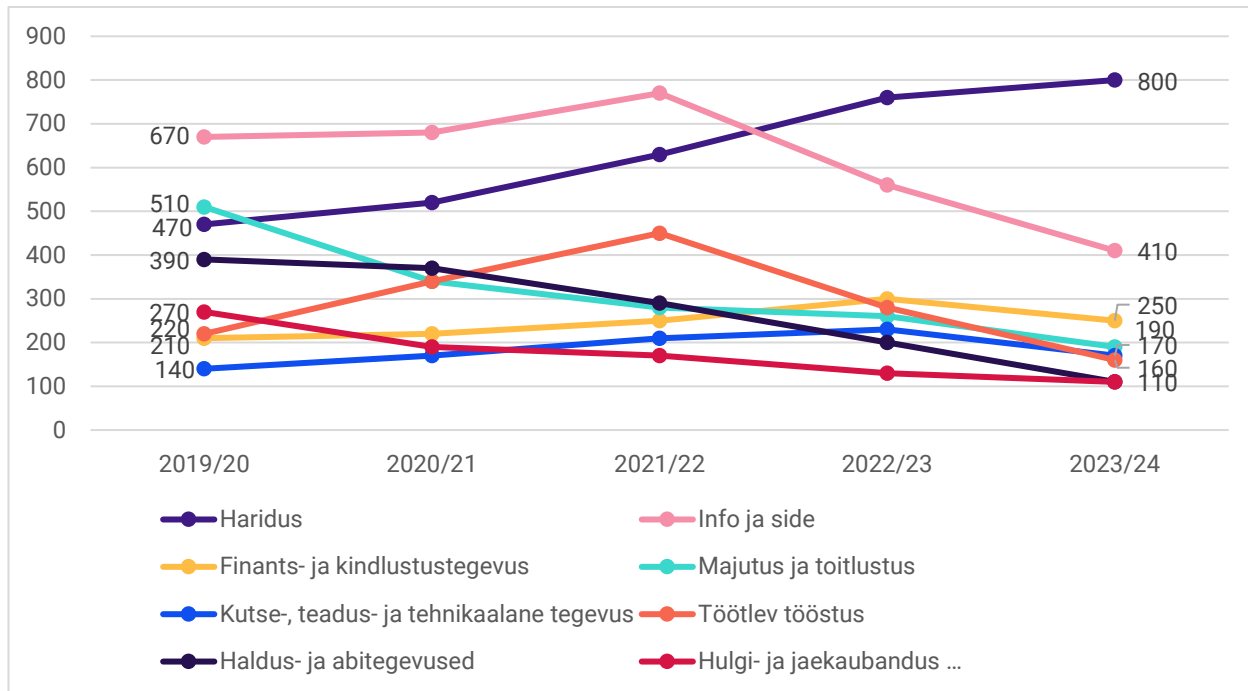
ETTEVÕTTE TEGEVUSALA

Õppijad

Tulemused üliõpilaste töötamise kohta ettevõtte peamise tegevusala järgi on esitatud joonistel 15 ja 16. Sageduste arvutamisel on võetud arvesse ühekordselt iga õppija töötamine samal tegevusalal ehk unikaalsed üliõpilaste töötamised antud tegevusalal. Seega, kui üliõpilane töötas õppeaasta jooksul nii hariduse kui kaubanduse tegevusalaga asutuses, siis läheb ta arvesse mõlema tegevusala statistikasse. Kui üliõpilane töötas mitmel korral töötleva tööstuse ettevõtetes, siis läheb ta töötleva tööstuse statistikasse arvesse vaid ühekordselt (ühe inimesena). Joonistel on näidatud vaid kaheksa kõige populaarsemat tegevusala.

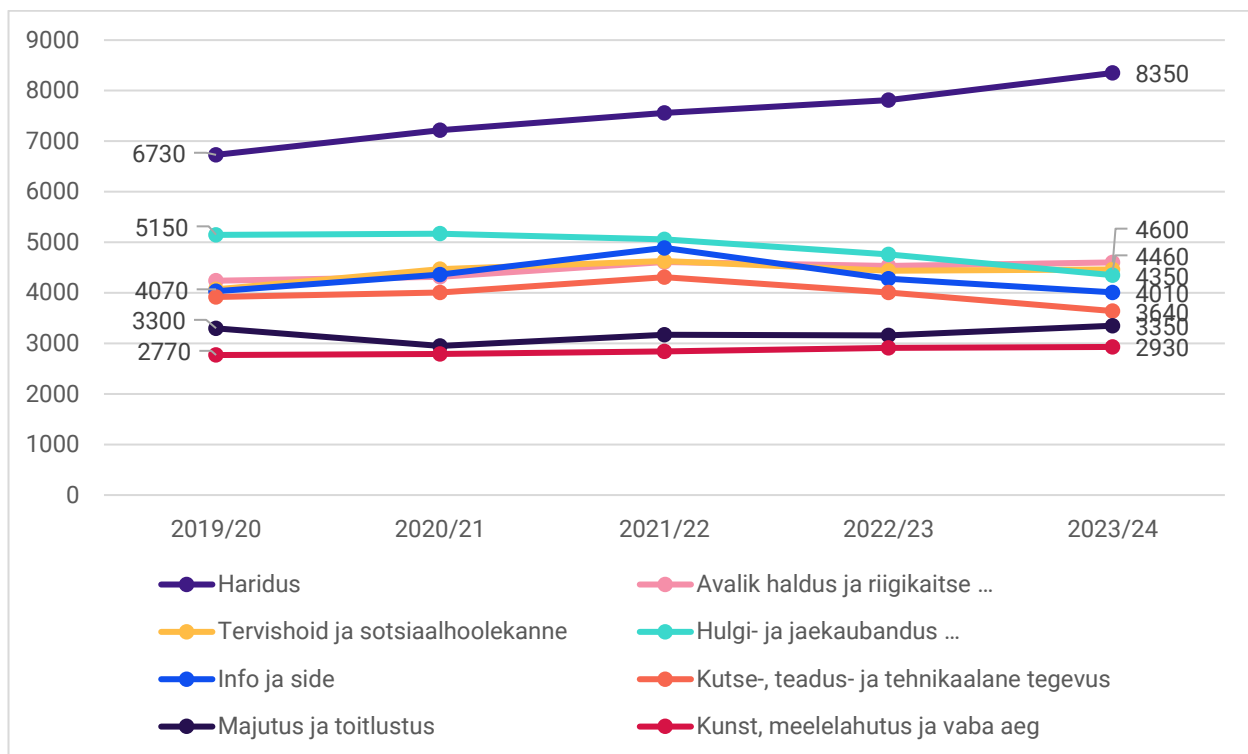
Välisüliõpilaste puhul on töötamise puhul kõige sagedasemaks tegevusalaks haridus, millest lõviosa moodustab töötamine kõrgharidusasutustes. Hariduse tegevusalal töötavate õppijate arv on aastate jooksul pidevalt tõusnud isegi vaatamata välisüliõpilaste üldarvu langusele ning on 2023/24. õppeaastal 800. See tähendab, et 41% töötanud välisüliõpilastest tegi seda hariduse tegevusalale kuuluvas asutuses. Suur osa (720) hariduse tegevusalal töötanud välisüliõpilastest tegi seda kolmanda taseme hariduse alamtegevusalal (ehk siis ülikoolide juures), 40 tegeles muu koollitusega. Kolmanda taseme hariduse tegevusalal töötanutest omakorda enamik ehk 583 olid doktoriõppe välisüliõpilased. Töötavatest välisdoktorantidest oli kolmanda taseme hariduse tegevusalal hõivatud 75%, töötavatest kohalikest doktorantidest 51%. Need osakaalud olid enam-vähem sama suured ka eelmisel õppeaastal (2022/23).

Tegevusaladest järgneb hariduse tegevusalale info ja side 410 töötanud välisüliõpilasega, neist 290 töötas programmeerimise alal. Info ja side tegevusalal töötanud inimeste arv on viimasel kahel aastal langenud. Kolmandal kohal on finants- ja kindlustustegevuse ala 250 töötajaga. Aastate jooksul on välisüliõpilaste seas mitmekordselt langenud nende üliõpilaste arv, kes töötasid õpingute kõrvalt majutuse ja toitlustuse või haldus- ja abitegevuste valdkonnas või kaubanduses. Majutuses ja toitlustuses on alles jäänud pigem restoranides ja muudes toitlustuskohtades töötamine. Ka töötleva tööstuse ettevõtetes töötanud välisüliõpilaste arv, mis aastal 2021/22 oli üle 400, on praeguseks vähenenud 160-ni. Neist märgatava osa moodustasid sideseadmete tootmisega tegelevad ettevõtted.

Joonis 15. Töötavate välisüliõpilaste arv ettevõtte/asutuse peamise tegevusala järgi

Ka kohalike üliõpilaste seas on kõige populaarsem töötamine hariduse tegevusalal (joonis 16). Järgmised tegevusalad on aga tihedalt koos ning sama populaarsed on avaliku halduse, riigikaitse ja kohustusliku sotsiaalkindlustuse ala, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne ning kaubandus. Info ja side tegevusala on kohalike üliõpilaste seas viiendal kohal.

Joonis 16. Töötavate kohalike üliõpilaste arv ettevõtte/asutuse peamise tegevusala järgi

Kõige rohkem tulu- ja sotsiaalmaksu maksid 2023/24 õppeaastal välisüliõpilased, kes töötasid hariduse tegevusalal, kokku 5,5 miljonit eurot (tabel 34). Sellest lõviosa ehk 4,9 miljonit oli doktorantide panus. Tegevusaladest järgnesid info ja side 3,6 miljoni ning finants- ja kindlustustegevus 2,2 miljoni eurose maksupanusega.

Tabel 34. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte tegevusala järgi

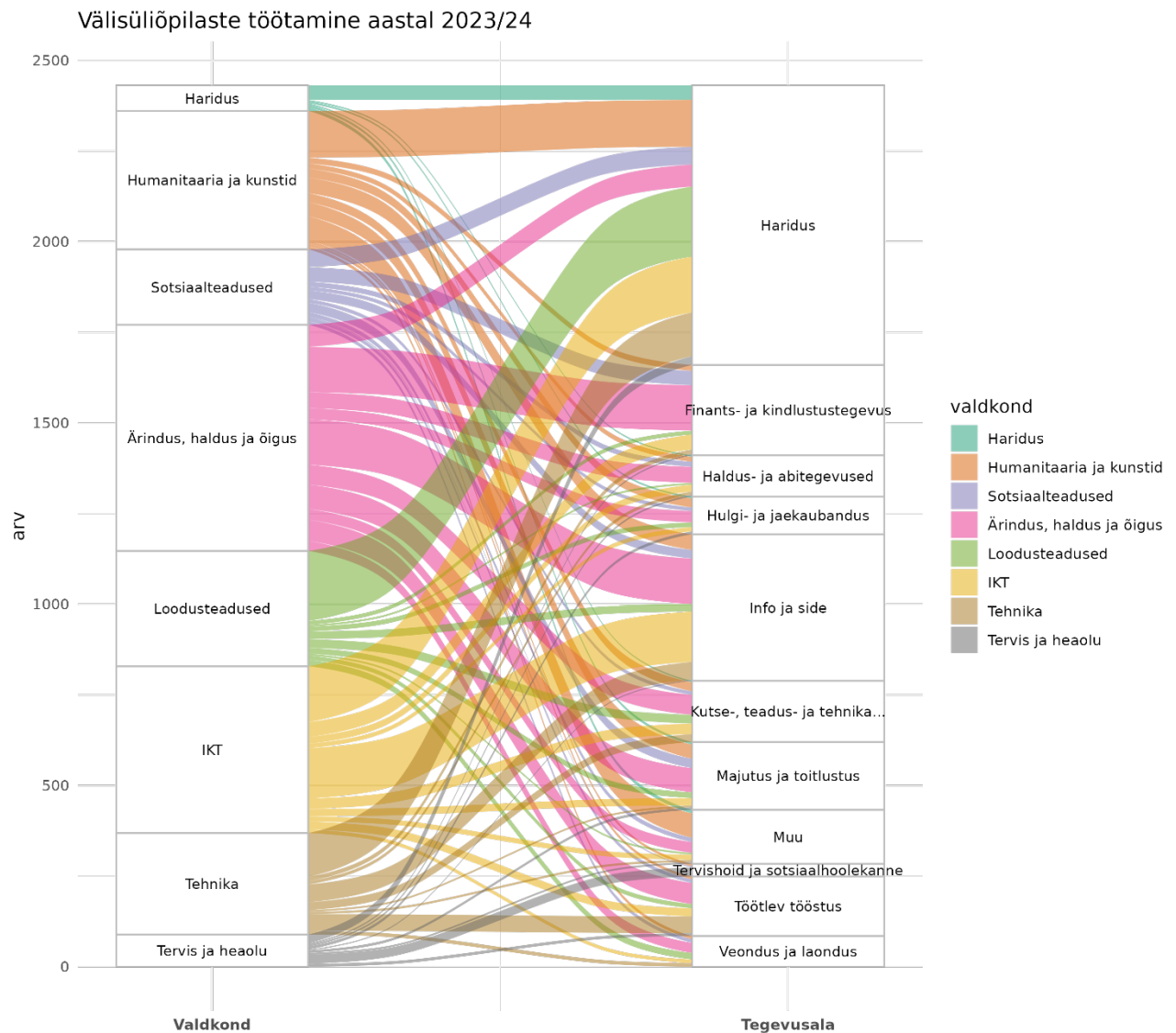
Õppeaasta	Tegevusala	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Üliõpilaste arv
2021/22	Töötlev tööstus	4,1	0,6	1,3	442
	Ehitus	0,2	0,0	0,1	29
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,9	0,1	0,3	163
	Veondus ja laondus	0,9	0,1	0,3	217
	Majutus ja toitlustus	0,8	0,1	0,3	252
	Info ja side	8,2	1,4	2,7	785
	Finants- ja kindlustustegevus	3,2	0,6	1,0	256
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2,0	0,4	0,7	206
	Haldus- ja abitegevused	1,8	0,3	0,6	275
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,4	0,1	0,1	49
	Haridus	5,0	0,8	1,7	612
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,3	0,1	0,1	28
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,3	0,1	0,1	47
	Muud teenindavad tegevused	0,2	0,0	0,1	53
	Muu	0,2	0,1	0,1	40
	KOKKU	28,6	4,6	9,5	2420
2022/23	Töötlev tööstus	3,9	0,6	1,3	283
	Ehitus	0,2	0,0	0,1	21
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,8	0,1	0,3	127
	Veondus ja laondus	0,7	0,1	0,2	149
	Majutus ja toitlustus	0,9	0,1	0,3	245
	Info ja side	8,2	1,5	2,7	546
	Finants- ja kindlustustegevus	4,5	0,8	1,5	304
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2,5	0,4	0,8	223
	Haldus- ja abitegevused	1,5	0,3	0,5	196
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,3	0,1	0,1	58
	Haridus	8,1	1,4	2,7	736
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,6	0,1	0,2	47
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,4	0,1	0,1	52
	Muud teenindavad tegevused	0,2	0,0	0,1	50
	Muu	0,2	0,0	0,1	27
	KOKKU	33,1	5,6	11,0	2347

2023/24	Töötlev tööstus	2,2	0,4	0,7	164
	Ehitus	0,1	0,0	0,0	12
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,7	0,1	0,3	105
	Veondus ja laondus	0,4	0,1	0,1	59
	Majutus ja toitlustus	0,9	0,1	0,3	183
	Info ja side	6,8	1,3	2,3	392
	Finants- ja kindlustustegevus	4,3	0,8	1,4	254
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	2,0	0,4	0,7	161
	Haldus- ja abitegevused	1,2	0,2	0,4	107
	Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0,4	0,1	0,1	57
	Haridus	10,8	1,9	3,6	785
	Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	0,6	0,1	0,2	40
	Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	0,3	0,1	0,1	40
	Muud teenindavad tegevused	0,2	0,0	0,1	52
	Muu	0,2	0,1	0,1	25
	KOKKU	31,3	5,4	10,3	1935

Ettevõtte tegevusala puudutavate tabelite tõlgendamisel tuleb arvestada, et kokku on loetud kõik üliõpilase töötamised aasta jooksul. Seejuures võib sama inimene kas korraga või üksteise järel töötada erinevates ettevõtetes, millel on erinev tegevusala. Sel juhul on ta tabelis 34 arvesse läinud erinevatele ridadele, igapäevase erineva panustatud summaga.

See, kui suur osa välisüliõpilastest töötab erialasel töö, on õppevaldkonniti mõnevõrra erinev. Kõigis õppevaldkondades on märkimisväärne hulk üliõpilasi, kes töötavad hariduse tegevusalal (joonis 17). Just hariduse tegevusala on kõige sagedasem töötamiskoht hariduse, humanitaaria ja kunstide, sotsiaalteaduste, loodusteaduste ning tehnika ja tootmise õppevaldkonna puhul. Siin on tegemist eelkõige magistri- ja doktoriõppe üliõpilastega, kes töötavad ülikoolide juures. Ärinduse, halduse ja õiguse õppevaldkonna välisüliõpilased on kõige sagedamini töötanud finants- ja kindlustustegevuse ning info ja side tegevusalal. Tervise ja heaolu õppevaldkonna välisüliõpilaste puhul on kõige sagedasem töötamine tervishoiu tegevusalal.

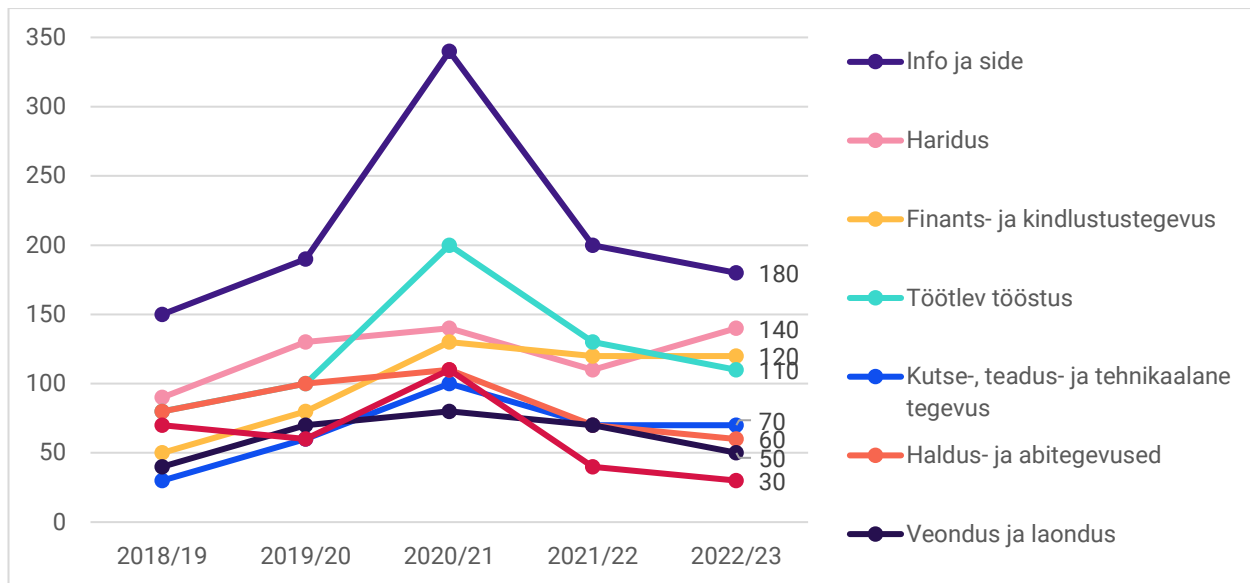
Silma paistab veel, et IKT õppevaldkonna üliõpilaste töötamistest suur osa on info ja side tegevusalal. Info ja side tegevusalal on registreeritud ka paljud tehnika, tootmise ja ehituse valdkonna välisüliõpilastest. Samas kuulub peamise tegevusala poolest info ja side alla ka selliseid ettevõtteid, kus infotehnoloogiaga on seotud mingit muud tegevust vahendava platvormi arendamine.

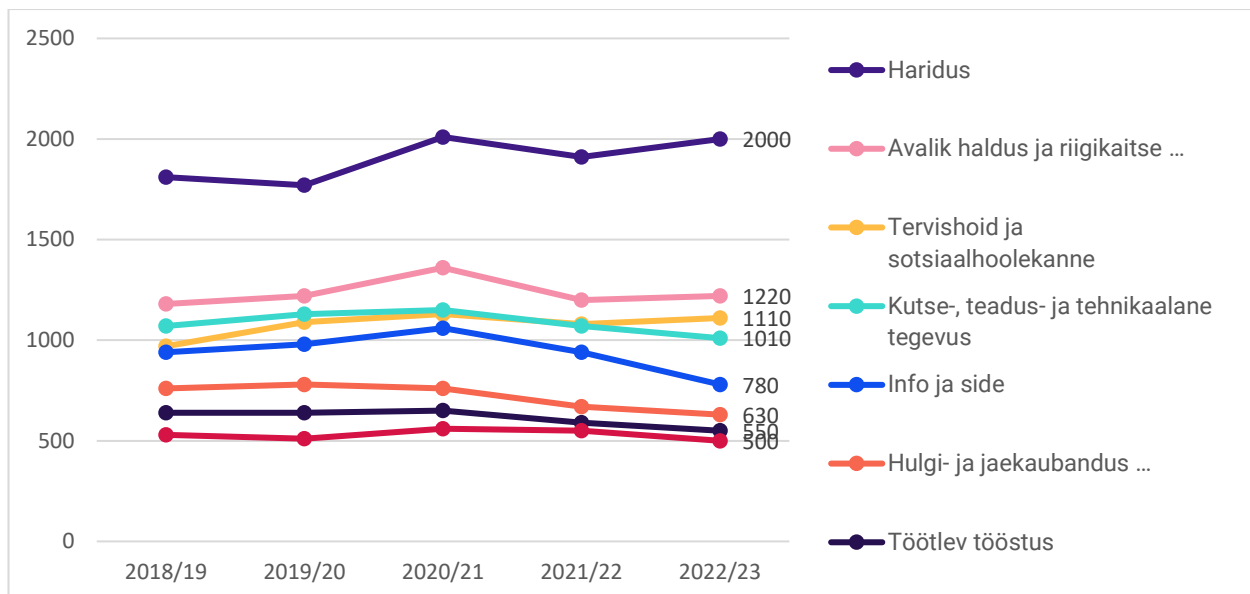
Joonis 17. Välisüliõpilaste töötamine erinevatel tegevusaladel suuremate õppevaldkondade lõikes õppeaastal 2023/24. Valdkondade lühendid: Tehnika – tehnika, tootmine ja ehitus; IKT – informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogiad; Loodusteadused – loodusteadused, matemaatika ja statistika; Sotsiaalteadused – sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave. Välja on jäetud väiksemad õppevaldkonnad.

Vilistlased

Välisvilistlaste seas olid populaarsemad tegevusalad õppeaastal 2023/24 töötanud varasema õppeaasta lõpetajate seas info ja side (seal töötas 180 inimest, kellest 130 programmeerimise valdkonnas), haridus (140 inimest, kellest 110 kolmanda taseme hariduse valdkonnas) ning finants- ja kindlustustegevus 120 inimesega (joonis 18). Ka siin on näha hariduse tegevusala tõusu eelmise aastaga võrreldes.

Joonis 18. Töötavate välisvilistlaste arv ettevõtte/asutuse tegevusala järgi (näidatud lõpetamise õppeaasta)

Joonis 19. Töötavate kohalike vilistlaste arv ettevõtte/asutuse tegevusala järgi (näidatud lõpetamise õppeaasta)

Kohalike vilistlaste seas on kõige populaarsem samuti töötamine hariduse tegevusalal, järgneb avalik haldus, kuhu välisüliõpilased eriti tööle ei lähe (joonis 19). Kohalike üliõpilaste seas on näha

selget langust info ja side tegevusala puhul. Kui õppeaastal 2020/21 õpingud lõpetanud üliõpilastest töötas õpingutele järgneval õppeaastal info ja side tegevusalal 1060 inimest, siis 2022/23 õppeaasta lõpetajatest vaid 780.

Tulu- ja sotsiaalmaksu kogusummad olid õppeaastal 2023/24 kõige suuremad info ja side tegevusalal töötavatel välisvilistlastel, kokku 2,1 miljonit eurot (tabel 35). Sellel tegevusalal on suurim ka siia tööle jäänud välisvilistlaste arv. Järgnevad finants- ja kindlustustegevuse ning hariduse tegevusala.

Tabel 35. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte tegevusala järgi

Õppeaasta	Tegevusala	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaalmaks	Vilistlaste arv
2020/21	Töötlev tööstus	2,5	0,4	0,8	199
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,7	0,1	0,2	68
	Veondus ja laondus	0,3	0,0	0,1	70
	Majutus ja toitlustus	0,4	0,1	0,1	104
	Info ja side	5,8	1,1	1,9	344
	Finants- ja kindlustustegevus	2,5	0,4	0,8	137
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1,3	0,2	0,4	98
	Haldus- ja abitegevused	0,8	0,1	0,3	101
	Haridus	1,4	0,2	0,5	139
	Muu	0,7	0,1	0,2	70
	KOKKU	16,5	2,9	5,5	859
2021/22	Töötlev tööstus	2,2	0,4	0,7	131
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,2	0,0	0,1	26
	Veondus ja laondus	0,3	0,0	0,1	49
	Majutus ja toitlustus	0,2	0,0	0,1	38
	Info ja side	4,4	0,8	1,5	198
	Finants- ja kindlustustegevus	2,3	0,4	0,8	119
	Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1,0	0,2	0,3	63
	Haldus- ja abitegevused	0,8	0,2	0,3	63
	Haridus	1,4	0,3	0,5	98
	Muu	0,8	0,1	0,3	62
	KOKKU	13,6	2,4	4,5	631
2022/23	Töötlev tööstus	1,9	0,3	0,6	110
	Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont	0,3	0,0	0,1	31
	Veondus ja laondus	0,3	0,0	0,1	33
	Majutus ja toitlustus	0,3	0,0	0,1	33
	Info ja side	4,0	0,8	1,3	173
	Finants- ja kindlustustegevus	2,7	0,5	0,9	124

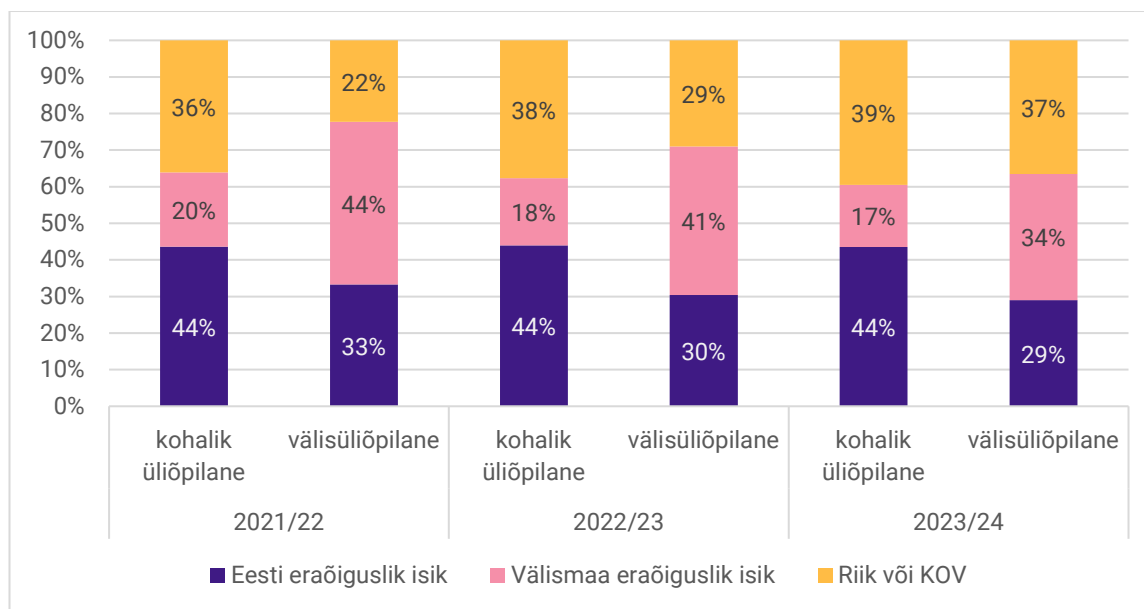
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	1,1	0,2	0,4	68
Haldus- ja abitegevused	0,7	0,1	0,2	53
Haridus	2,1	0,4	0,7	135
Muu	0,8	0,1	0,3	75
KOKKU	14,1	2,5	4,6	623

ETTEVÕTTE OMANDIVORM

Õppijad

Õppijate töötamised lähtuvalt ettevõtte omandivormist on esitatud joonisel 20. Sarnaselt varasemate aastatega on ka 2023/24 õppeaastal näha, et välisüliõpilased töötavad kohalikest suurema tõenäosusega välisettevõtte heaks ning väiksema tõenäosusega riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse heaks. Riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse heaks töötavate välisüliõpilaste osakaal on viimastel aastatel aga jõudsalt suurenenud. Seda eeskätt kõrgharidusasutustes töötavate õppurite arvelt.

Ettevõtete puhul on välisüliõpilastele suurimad tööandjad töövahendufirmad ja tehnoloogiaettevõtted, samuti kullerfirmad. Riigi või kohaliku omavalitsuse asutustest on välisüliõpilastele suurimateks tööandjateks ülikoolid.

Joonis 20. Ettevõtte omandivormi jaotus töötavate üliõpilaste seas

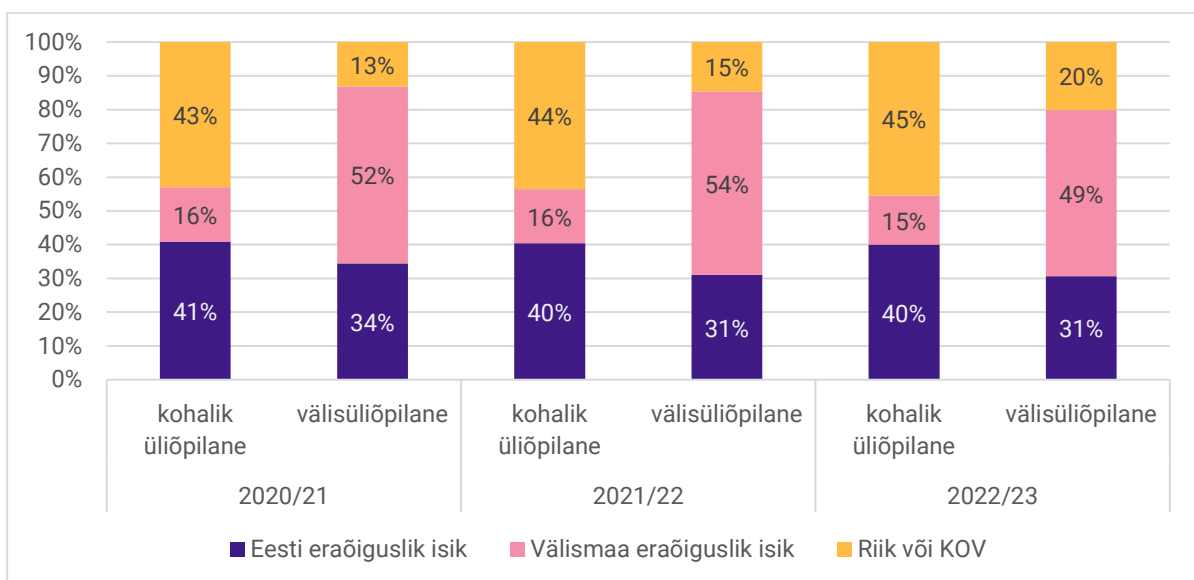
Tulu- ja sotsiaalmaksu on tasunud kõige enam välisettevõtetes töötanud välisüliõpilaste eest (tabel 36). Riigi või KOV heaks töötavate inimeste puhul tasub eraldi välja tuua välisdoktorantide osa, mis on maksudena kokku 5 miljonit (597 inimese poolt). Madalamatel õppeastmetel on riigi või KOV heaks töötamine haruldasem, maksupanus kokku 0,9 miljonit 264 inimese poolt.

Tabel 36. Välisüliõpilastele tehtud väljamaksed õppimise ajal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte omaniku liigi järgi

Õppeaasta	Omaniku liik	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal-maks	Üliõpilaste arv
2021/22	Eesti eraõiguslik isik	6,6	1	2,2	996
	Välismaa eraõiguslik isik	16,1	2,6	5,3	1333
	Riik või KOV	5,7	0,9	1,9	685
2022/23	Eesti eraõiguslik isik	7,2	1,2	2,4	846
	Välismaa eraõiguslik isik	16,7	2,9	5,5	1127
	Riik või KOV	9	1,5	3	836
2023/24	Eesti eraõiguslik isik	6,5	1,1	2,1	649
	Välismaa eraõiguslik isik	12,9	2,3	4,3	784
	Riik või KOV	11,7	2	3,9	861

Vilistlased

Vilistlaste seas võib samuti näha tendentsi, et välisüliõpilastest vilistlased jäävad sagedamini tööle välisettevõtetesse (joonis 21). Riigi või kohaliku omavalitsuse heaks töötavate välisvilistlaste arv on läbi aastate olnud kõige väiksem.

Joonis 21. Vilistlaste töötamine lõpetamise õppeaasta ja ettevõtte omandivormi järgi

Lähtuvalt välisüliõpilaste jaotusest ettevõtete vahel, on ka välisettevõtetes töötavate välisüliõpilastest vilistlaste panus maksudena kõige suurem, õppeaastal 2022/23 kokku 4,3 miljonit eurot (tabel 37).

Tabel 37. Välisüliõpilastest vilistlastele tehtud väljamaksed lõpetamisele järgneval õppeaastal (kogusummad miljonites eurodes) ettevõtte omaniku liigi järgi

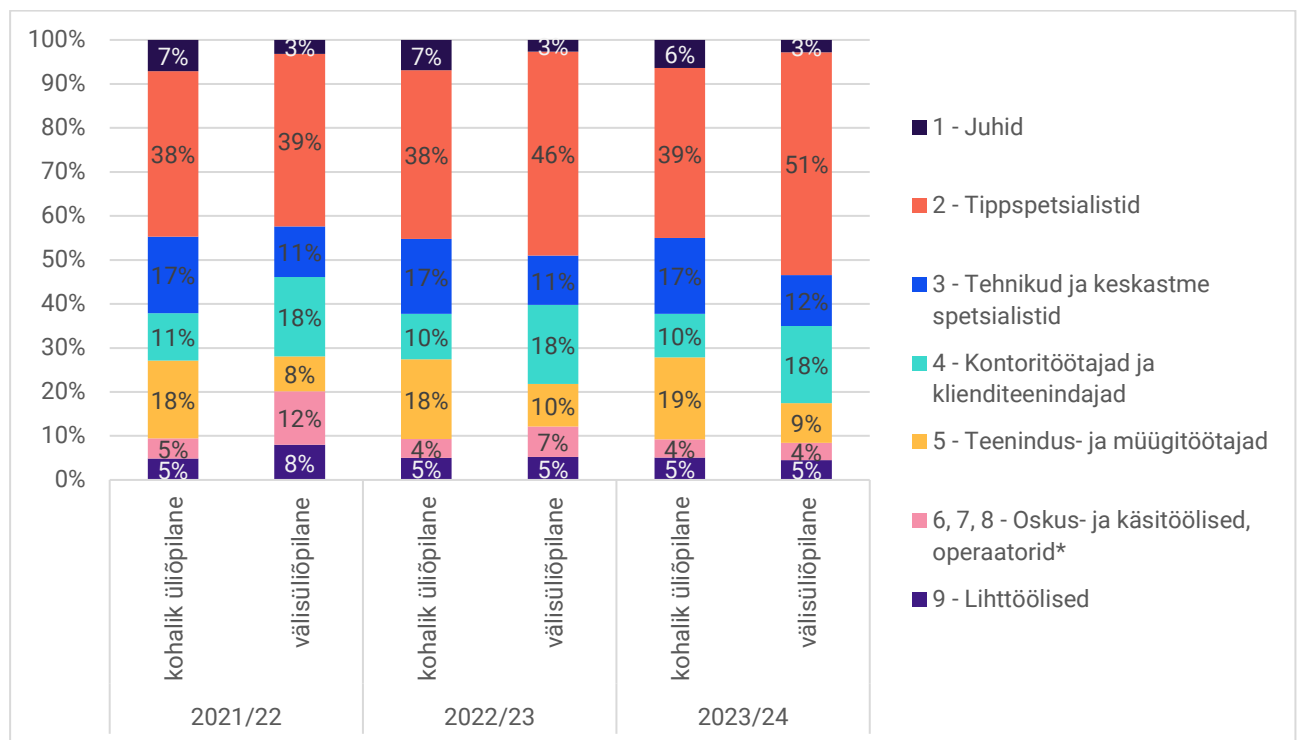
Lõpeta- mise õp- peaasta	Omaniku liik	Väljamakse suurus	Tulumaks	Sotsiaal- maks	Vilistlaste arv
2020/21	Eesti eraõiguslik isik	4	0,7	1,3	381
	Välismaa eraõiguslik isik	11,0	1,9	3,6	585
	Riik või KOV	1,5	0,3	0,5	149
2021/22	Eesti eraõiguslik isik	2,9	0,5	1,0	222
	Välismaa eraõiguslik isik	8,9	1,6	3,0	412
	Riik või KOV	1,7	0,3	0,6	112
2022/23	Eesti eraõiguslik isik	3,3	0,6	1,1	226
	Välismaa eraõiguslik isik	8,4	1,5	2,8	380
	Riik või KOV	2,4	0,4	0,8	160

AMET

Õppijad

Ameti kohta on töötamise registris informatsiooni antud 78% 2023/24 õppeaastal töötanud kohalikest ning 83% välisüliõpilastest (kõigi töölepingu liikide puhul pole töötamise registris ametiala täitmine kohustuslik). Teadmata ametiga kirjed on edasisest analüüsist välja jäetud.

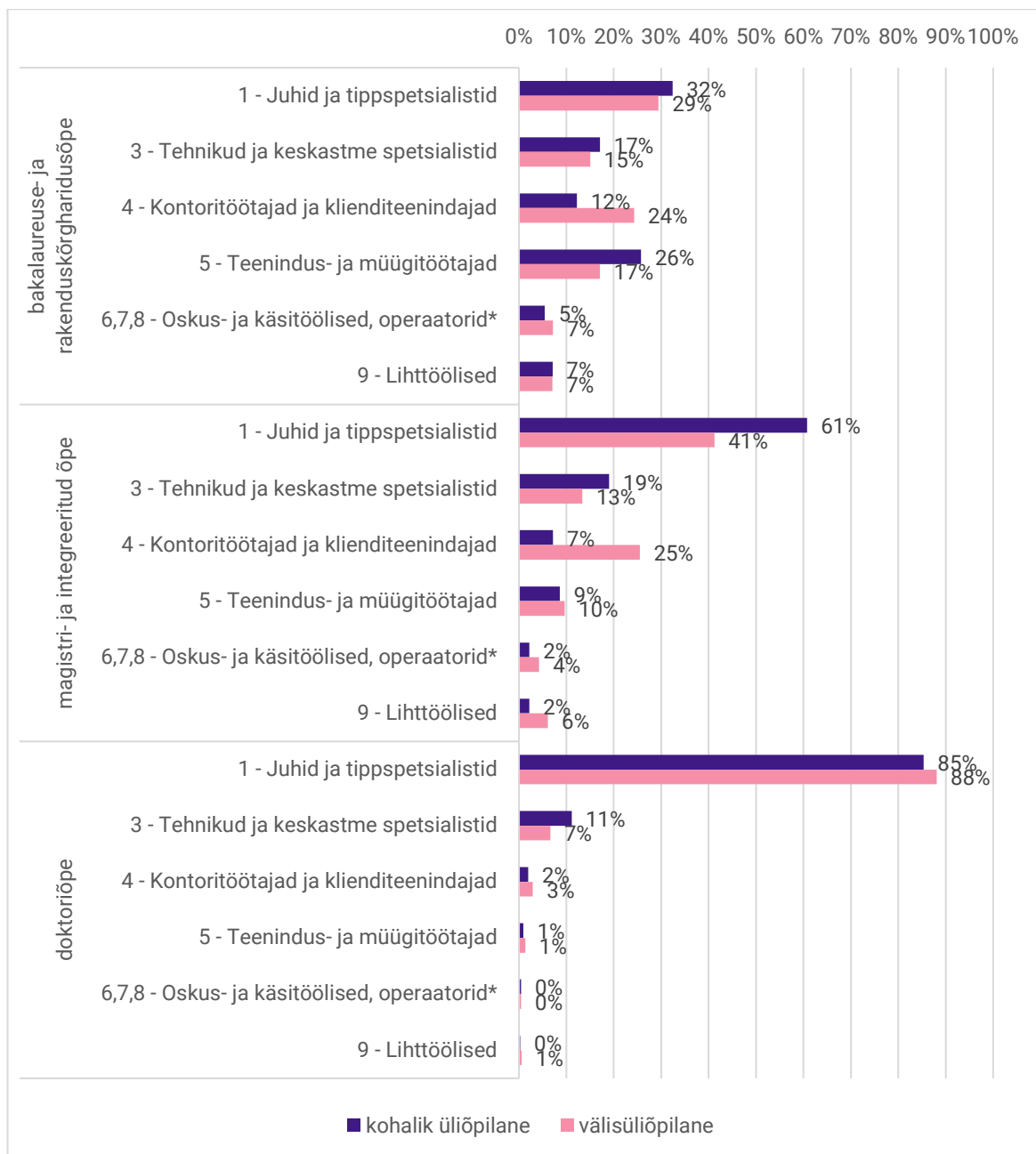
Võrdlusest selgub, et kohalike üliõpilaste seas on välisüliõpilastega võrreldes rohkem juhi ametikohal töötavaid üliõpilasi (joonis 22). Sellisele positsioonile on registreeritud õppeaastal 2023/24 6% kohalike ja 3% välisüliõpilaste töötamistest. Samal ajal on välisüliõpilaste seas tunduvalt rohkem tippspetsialistina töötavaid inimesi (51% vs 39% kohalike üliõpilaste puhul). Kohalike üliõpilaste seas on rohkem neid, kes töötavad tehniku või keskastme spetsialistina, samuti teenindus- ja müügitöötajaid. Välisüliõpilaste hulgas on rohkem neid, kes töötavad kontoritöötaja või klienditeenindajana. Siin tuleb aga arvestada, et erinevalt välisüliõpilastest oli märkimisväärne hulk kohalikest üliõpilastest Eesti tööturul aktiivne juba enne õpingute alustamist. Seega on neil ka lihtsam saavutada juhi positsiooni.

Joonis 22. Töötavate üliõpilaste jaotus ametigrupi järgi. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad.

Osa erinevustest kohalike ja välisüliõpilaste ametikohtades tuleneb nende esindatusest erinevatel õppeastmetel. Doktorioõppe üliõpilastest töötab juhi või tippspetsialistina vastavalt 85% kohalikest ja 88% välisüliõpilastest (joonis 23). Madalamatel õppetasetel on aga juhi- või tippspetsialisti positsiooni saavutamine lihtsam kohalikele üliõpilastele, seda on eriti näha magistriõppe puhul.

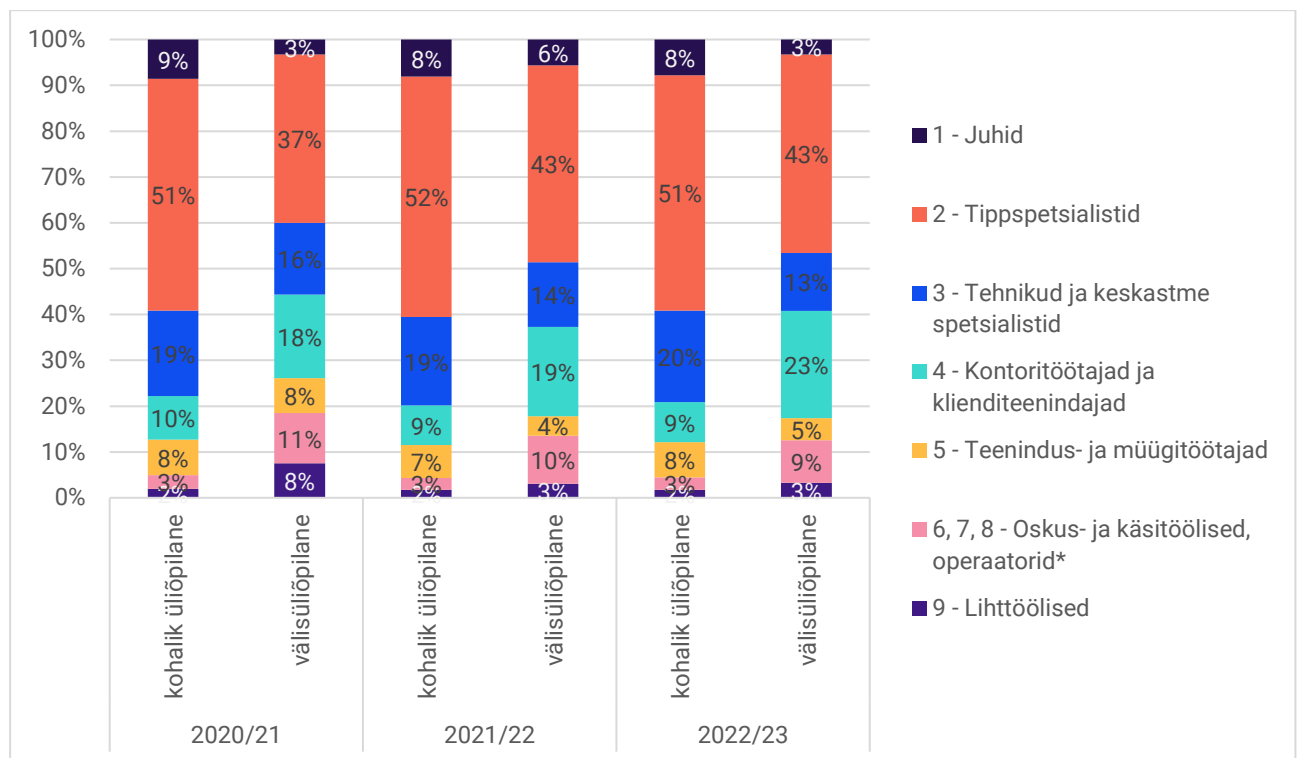
Kui bakalaureuse- ja rakenduskõrgharidusõppes on veel küllaltki palju kohalikke üliõpilasi, kes töötavad teeninduses või lihttöölisena, siis magistriõppe või doktorioõppe ajal kohalikud üliõpilased nendel ametikohtadel praktiliselt enam ei töötagi. Samas töötab siiski 6% magistriõppe välisüliõpilastest lihttöölise ametis.

Joonis 23. Töötavate üliõpilaste jaotus haridusastme ja ametigrupi järgi õppeaastal 2023/24. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad.

Vilistlased

Ameti info on töötamise registris täidetud 81%-l töötanud kohalikest vilistlastest ja 84%-l välisvilistlastest. 2023/24 õppeaastal töötas 59% eelmise õppeaasta kohalikest vilistlastest juhi või tippspetsialistina (joonis 24). Välisvilistlastest töötas juhi või tippspetsialistina 46%. 3% välisüliõpilastest vilistlaste ja 2% kohalikest üliõpilastest vilistlaste töötamistest on registreeritud lihttöölise ametis. Välisüliõpilaste ja välisvilistlaste sagedasemat töötamist lihttöölise ametis saab põhjendada sellega, et neil puudub varasem Eesti tööturu kogemus ja sageli keeleoskus, mis võimaldaks kohe spetsialistina tööle hakata. Ka kohalikel üliõpilastel on esimene töökoht tihtipeale teeninduses või lihttööl, kuid see jääb ajaperioodi enne õpingute lõpetamist.

Joonis 24. Eelmise õppeaasta töötavate vilistlaste jaotus lõpetamise õppeaasta ja ametigrupi järgi. *Sisaldab ametigruppe oskustöötajad ja käsitöölised; seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad; põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad.

VÄLISVILISTLASTE TÖÖTAMINE: PIKEM TAGASIVAADE

Kui senistes analüüsides jälgiti vilistlasi vaid ühel lõpetamise järgsel õppeaastal, siis lisaks sellele pakub kindlasti huvi ka pikem ajaperspektiiv. Selleks võetakse vaatluse alla kõik aastatel 2018-2023 Eestis tasemeõppe lõpetanud välisvilistlased korraga. Kui vilistlane on lõpetanud õpinguid mitmel korral, siis hakatakse tema tööelu vaatama alles viimase lõpetamise järel. Lisaks sellele jäetakse vaatluse alt välja need vilistlased, kes on uuesti õppima asunud mõnel muul kõrghariduse õppekaval. Kokku jäi analüüsi nende aastate peale 6005 välisvilistlast.

Tabelis 38 on välja toodud analüüsi jäänud mitteõppivate välisvilistlaste arvud sõltuvalt õpingute lõpetamise õppeaastast.

Tabel 38. Unikaalsete mitteõppivate välisvilistlaste arv tagasivaatelises analüüsis

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Välisvilistlaste arv	832	867	979	1202	1002	1123

Ka selle analüüsi puhul vaatame edasi, milline on välisüliõpilaste tööalane staatus järgmistel õppeaastatel sarnaselt eelnevalt analüüsitud töötamistega. Kõigist aastatel 2018-2023 lõpetanud välisvilistlastest oli 2023/24. õppeaastal tööturul 44%, kohalike vilistlaste puhul oli see osakaal 93%.

Tabelis 39 on näidatud nende välisvilistlaste osakaalud, kes on 2023/24 õppeaastal vähemalt ühe päeva Eestis töötanud, lõpetamise õppeaasta järgi. On näha, et mida kauem aega möödub õpingute lõpetamisest, seda väiksem on siin töötavate välisvilistlaste osakaal. Näiteks 2018. aasta välisvilistlastest on õppeaastal 2023/24 Eesti tööturul 31%, 2020. aasta lõpetajatest 37% ja sellest hilisemate aastate lõpetajate puhul umbes pooled.

Tabel 39. 2023/24. õppeaastal Eesti tööturul osalenud välisvilistlaste osakaal lõpetamise õppeaasta järgi.

	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Välisvilistlaste arv	31%	35%	37%	51%	49%	56%

Siia tööle jäänud välisüliõpilastest kõige suurem grupp on Aasia riikide kodakondsusega (tabel 40), järgnevad Euroopa riikide kodakondsusega inimesed. Kui aga vaadata siia tööle jäänud välisvilistlaste osakaalu kõigist selle regiooni lõpetajatest, siis kõige suurema tõenäosusega on Eestisse tööle jäänud Aafrika riikide kodakondsustega inimesed.

Tabel 40. Õppeaastal 2023/24 töötavate välisüliõpilaste arv ja osakaal (lõpetajad aastatel 2018-2023 kokku) kodakondsusregiooni järgi

	Töötavate välisüliõpilaste arv	Töötavate välisüliõpilaste osakaal
Aafrika	568	69%
Aasia	1165	56%
Euroopa	768	28%
Muu, teadmata	143	36%

Saab vaadata ka õppevaldkonda, kus viimased õpingud lõpetati. Tabelist 41 võib näha, et kõige rohkem on siinsel tööturul äriduse, halduse ja õiguse valdkonna lõpetanud välisüliõpilasi, järgnevad IKT ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkond. Kõige suurema tõenäosusega on õppeaastaks 2023/24 Eestisse tööle jäänud just kahe viimase lõpetajad.

Tabel 41. Õppeaastal 2023/24 töötavate välisüliõpilaste arv ja osakaal (lõpetajad aastatel 2018-2023 kokku) viimase õppevaldkonna järgi

Viimane õppevaldkond	Töötavate välisüliõpilaste arv	Töötavate välisüliõpilaste osakaal
Haridus	47	39%
Humanitaaria ja kunstid	301	35%
Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	278	41%
Äridus, haldus ja õigus	936	46%
Loodusteadused, matemaatika ja statistika	165	37%
IKT	440	57%
Tehnika, tootmine ja ehitus	405	56%
Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	9	5%
Tervis ja heaolu	62	33%

Kui võtta kokku kõik 2018 kuni 2023. aastal õpingud lõpetanud välisüliõpilased, siis 2023/24 õppeaasta jooksul oli neist töise tulu väljamakseid tehtud 2582 inimesele kokku ligi 69 miljoni euro ulatuses. See tähendab keskmist aastast väljamakset suuruses 26762 eurot inimese kohta. Nende maksupanus tulumaksuna oli 12,7 miljonit eurot ning sotsiaalmaksuna 22,8 miljonit eurot. Jällegi on kõige suuemate kogusummadega panustanud äriduse, halduse ja õiguse (11 miljonit), IKT (9 miljonit) ning tehnika, tootmise ja ehituse (6 miljonit) valdkonna vilistlased.

ETTEVÕTLUSES OSALEMINE

Õppijad

Lisaks palgatööle mõnes ettevõttes või asutuses võivad nii kohalikud kui välisüliõpilased Eesti majandusse panustada ka ettevõtjana. See võib olla nende enda rajatud ettevõtte või siis positsioon kellegi teise omas, samuti ei ole kindel, et ettevõtte ka päriselt tegutseb.

Välisüliõpilasi, kellel Äriregistri järgi oli mingi roll mõne ettevõtte juures on viimase kolme aasta jooksul pidevalt olnud umbes 400 (tabel 42). Mõne ettevõttega oli õppeaastal 2023/24 seotud juba kümnendik välisüliõpilastest ja viiendik kohalikest üliõpilastest. Siia hulka kuuluvad ka FIE-d, kelle arvud on samuti tabelis 38 ära toodud.

Saab vaadata ka seda, millistel tegevusaladel on registreeritud ettevõtted, millega kohalikud või välisüliõpilased seotud on. Välisüliõpilaste puhul oli 2023/24 õppeaastal 107 inimest seotud ettevõttega, mis tegeles info ja side alal. Järgnesid kutse- teadus ja tehnikaalase tegevusega seotud ettevõtted (70 üliõpilast).

Tabel 42. Välisüliõpilaste arv ja osakaal, kellel on vaatlusperioodil Äriregistri järgi märke ettevõtlusega tegelemisest

Õppeaasta		Ettevõtjate arv	... sealhulgas FIE-d	Ettevõtjate osakaal
2021/22	Kohalik üliõpilane	8799	546	20%
	Välisüliõpilane	401	83	9%
2022/23	Kohalik üliõpilane	8809	525	21%
	Välisüliõpilane	425	110	10%
2023/24	Kohalik üliõpilane	9058	535	21%
	Välisüliõpilane	399	108	10%

Vilistlased

Ka terve hulk vilistlasi on lõpetamise järel ettevõtlusega seotud. Kohalikest üliõpilastest omas mõne ettevõtte juures rolli ligi veerand, välisüliõpilastest viimasel õppeaastal 14% (tabel 43). Ka vilistlaste seas on kõige sagedasem ettevõtte tegevusala info ja side (39 inimest), järgneb veondus ja laondus (35 inimest).

Tabel 43. Välisvilistlaste arv ja osakaal, kellel on vaatlusperioodil Äriregistri järgi märke ettevõtlusega tegelemisest

Lõpetamise õppeaasta		Ettevõtjate arv	... sealhulgas FIE-d	Ettevõtjate osakaal
2020/21	Kohalik üliõpilane	2101	108	26%
	Välisüliõpilane	167	41	15%
2021/22	Kohalik üliõpilane	2043	114	25%
	Välisüliõpilane	163	47	14%
2022/23	Kohalik üliõpilane	2101	99	24%
	Välisüliõpilane	167	54	14%

KOKKUVÕTE

Analüüs Eesti Hariduse Infosüsteemi sisestatud välisüliõpilaste töötamise kohta näitas, et

- 1) Pooled (52%) Eestis õppivad välisüliõpilased töötavad õpingute ajal, kohalikest üliõpilastest töötab 83%.
- 2) Aastaga on vähenenud õpingute kõrvalt töötavate üliõpilaste osakaal nii kohalike kui välisüliõpilaste seas. Langus on toimunud paljuski võlaõiguslike lepingutega töötamise arvelt.
- 3) Nii kohalike kui välisüliõpilaste seas on valdav ikkagi pikaajaline (üle 180 päeva kestev) töötamine.
- 4) Lõpetamisele järgneval õppeaastal töötas Eestis 56% välisvilistlastest ja 94% kohalikest vilistlastest. Välisüliõpilaste seas on siia tööle jäänud vilistlaste osakaal viimasel aastal vähenenud.
- 5) Kui kohalike üliõpilaste puhul töötavad õpingute kõrvalt naised suurema tõenäosusega kui mehed, siis välisüliõpilaste puhul on suund vastupidine. 2023/24. õppeaastal töötas 58% meessoost välisüliõpilastest ja 46% naissoost välisüliõpilastest. Ka lõpetamise järel jäävad naissoost välisüliõpilased Eestisse tööle väiksema tõenäosusega kui meessoost välisüliõpilased.
- 6) Töötavate välisüliõpilaste osakaal on kõige väiksem integreeritud õppe üliõpilaste seas. Nendest töötavad õpingute ajal vaid üksikud, samal ajal kui Eesti integreeritud õppe üliõpilastest töötab 80%. Ülejäänud õppeastmetega võrreldes töötavad vähem ka bakalaureuseõppe välisüliõpilased.
- 7) Viimaste aastate jooksul on kasvanud õpingute kõrvalt töötavate doktoriõppe välisüliõpilaste osakaal. Doktorandid töötavad doktoriõpingute kõrvalt peamiselt kõrgharidusasutuste heaks.
- 8) Õpingute lõpetamisele järgneval õppeaastal töötas Eestis 85% rakenduskõrgharidusõppe ja 63% magistriõppe 2022/23. õppeaastal lõpetanud välisüliõpilastest.
- 9) Vähem töötavad õpingute ajal Tartus asuvate koolide välisüliõpilased.
- 10) Suurema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt välisüliõpilased, kes õpivad tehnika, tootmise ja ehituse valdkonnas, hariduse valdkonna välisüliõpilased.
- 11) IKT ning tehnika, tootmise ja ehituse valdkondade vilistlased jäävad teistest sagedamini lõpetamise järel Eestisse tööle. Ilmselt soodustab seda nende valdkondade lõpetajatele sobilike rahvusvahelise töökeskkonnaga ettevõtete rohkus.
- 12) Väiksema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt põllumajanduse ning tervise ja heaolu valdkonna välisüliõpilased.
- 13) Suurema tõenäosusega töötavad õpingute kõrvalt Aafrika ja Ida-Euroopa regioonide kodakondsusega välisüliõpilased. Kõige vähem töötavad Põhja-Euroopa riikide kodakondsusega, eelkõige Soomest pärit välisüliõpilased.
- 14) Populaarsemad (ettevõtete) tegevusalad, kus välisüliõpilased töötavad, olid õppeaastal 2023/24 „Haridus“, „Info ja side“ ning „Finants- ja kindlustustegevus“.
- 15) Välisüliõpilased töötavad kohalike üliõpilastega võrreldes sagedamini välisomanike ettevõtetes.
- 16) 2023/24. õppeaastal tegid Eesti tööandjad välisüliõpilastele töötamise eest väljamakseid 31,3 miljoni euro ulatuses. See summa vähenes aasta varasemaga võrreldes tulenevalt välisüliõpilaste üldarvu vähenemisest.

- 17) 2023/24. õppeaasta jooksul maksid välisüliõpilased Eestis tulumaksu 5,4 miljonit ja sotsiaalmaksu 10,3 miljonit eurot.
- 18) Välisüliõpilastele tehtud keskmised kuised väljamakse olid sama suured kui kohalikele tehtud väljamaksed (summaarselt kuus 1613 ja 1605 eurot). Mõlemas grupis on väljamaksed eelmise õppeaastaga võrreldes suurenenud.
- 19) Kõige rohkem panustasid välisüliõpilased hariduse tegevusalaga asutustesse (makstud tulumaksu summa õppeaastal 2023/24 oli 1,9 miljonit ja sotsiaalmaksu summa 3,6 miljonit eurot).
- 20) 2022/23. õppeaastal Eestis lõpetanud välisüliõpilastest vilistlastele tegid Eesti tööandjad siin töötamise eest õppeaastal 2023/24 väljamakseid 14,1 miljoni euro ulatuses.
- 21) 2022/23. õppeaasta lõpetajad välisüliõpilased maksid Eestis 2023/24. õppeaastal tulumaksu 2,5 miljonit ning sotsiaalmaksu 4,6 miljonit eurot. See summa on eelmise aastaga võrreldes jäänud praktiliselt samaks.
- 22) Välisvilistlased panustasid kõige rohkem info ja side tegevusalade ettevõtetesse, millele järgnesid finants- ja kindlustustegevus ning haridus.
- 23) 2018–2023. aastatel õpingud lõpetanud ja praeguseks enam mitte edasi õppivad välisüliõpilastest oli õppeaastal 2023/24 Eesti tööturul 44%.
- 24) 2018–2023. aastate välisvilistlased maksid tööjõumaksudena õppeaastal 2023/24 35,5 miljonit eurot.
- 25) Ettevõtlusega oli õppeaastal 2023/24 seotud kümnendik välisüliõpilastest ja 21% kohalikest üliõpilastest.

ECONOMIC IMPACT OF INTERNATIONAL STUDENTS: PARTICIPATION IN THE ESTONIAN LABOUR MARKET IN 2023/2024

An analysis of the employment of international students entered into the Estonian Education Information System revealed the following:

- 1) Half (52%) of the international students in Estonia work during their studies, whereas 83% of the local students do.
- 2) The share of students working alongside their studies has decreased year on year among both local and international students. The decline has largely been due to students working under contracts under the law of obligations.
- 3) Long-term work (over 180 days in an academic year) is predominant among both local and international students.
- 4) In the academic year following graduation, 56% of international and 94% of local graduates worked in Estonia. The proportion of international graduates who have stayed to work here decreased in the last year.
- 5) Among local students, women are more likely than men to work while studying, whereas the opposite is true for international students. 58% of male and 46% of female international students worked in the academic year 2023/24. Female international students are also less likely than their male counterparts to stay in Estonia after graduation.
- 6) The proportion of working international students is the lowest among students in integrated studies. Only a few of them work during their studies, while 80% of Estonian students of integrated studies are employed. International bachelor's students are also less often working than students in other levels of study.
- 7) In recent years, the proportion of international doctoral students working alongside their studies has increased. Doctoral students mainly work for higher education institutions alongside their doctoral studies.
- 8) In the academic year following graduation, 85% of international students who completed professional higher education studies and 63% of international master's students who graduated in 2022/23 worked in Estonia.
- 9) Fewer international students at schools in Tartu work during their studies.
- 10) More likely to work alongside their studies are international students in engineering, manufacturing and construction, as well as those in the field of education.
- 11) Graduates of ICT and engineering, manufacturing and construction stay working in Estonia more often than others. This is probably partly due to the abundance of companies with an international working environment suitable for graduates in these fields.
- 12) Less likely to work during studies are international students of agriculture and health and welfare.
- 13) International students holding a citizenship from African and Eastern European regions are more likely to work alongside their studies. International students with citizenship from Northern European countries, especially Finland, are least likely to work.
- 14) In the academic year 2023/24, the most common economic activities of enterprises where international students work were education, information and communication, and financial and insurance activities.

- 15) Compared with local students, international students work in foreign-owned enterprises more often.
- 16) In the academic year 2023/24, employers in Estonia paid €31.3 million to international students for their work. This amount was down from the previous year due to a decrease in the total number of international students.
- 17) In the academic year 2023/24, international students paid €5.4 million in income tax and €10.3 million in social tax in Estonia.
- 18) The average monthly payments to international students were about the same as those made to locals (a total of €1,613 and €1,605 per month, respectively). For both groups, the payments have increased compared with the previous academic year.
- 19) International students contributed the most to institutions in the field of education (in the 2023/24 academic year, they paid €1.9 million in income tax and €3.6 million in social tax).
- 20) In the academic year 2023/24, Estonian employers paid €14.1 million to international graduates of 2022/23 for their work here.
- 21) In the academic year 2023/24, international graduates of the 2022/23 academic year paid €2.5 million in income tax and €4.6 million in social tax in Estonia. This amount has remained virtually unchanged compared with last year.
- 22) International graduates contributed the most to enterprises in the information and communication sector, followed by financial and insurance activities and education.
- 23) Of the international students who graduated between 2018 and 2023 and did not continue their studies, 44% were active on the labour market in Estonia in the 2023/24 academic year.
- 24) International graduates of 2018–2023 paid €35.5 million in labour taxes in the academic year 2023/24.
- 25) 10% of international students and 21% of local students were involved in entrepreneurship in the academic year 2023/24

LISA 1

Töötamise analüüsis olnud 2023/24 välisüliõpilaste ja 2022/23 välisvilistlaste üldarvud

		Õppijad 2023/24	Vilistlased 2022/23
Sugu	Mees	1934	569
	Naine	1839	554
Haridusaste	Integreeritud õpe	351	48
	Bakalaureuseõpe	935	259
	Rakenduskõrgharidusõpe	279	71
	Magistriõpe	1435	660
	Doktoriõpe	768	85
Õpingute finantseerimise viis	Riigieelarveline õppekoht või üliõpilane ei hüvita õppekulusid	1701	388
	Riigieelarveväline õppekoht või üliõpilaselt nõutakse õppekulude hüvitamist	2067	735
Õppeasutus	EBS	122	42
	EKA ja EMTA	252	92
	EMÜ	308	66
	Mainor	200	85
	Muu	63	5
	TalTech	793	225
	TLÜ	524	163
	TÜ	1508	445
Õppevaldkond	Haridus	83	41
	Humanitaaria ja kunstid	671	179
	Sotsiaalteadused, ajakirjandus ja teave	346	126
	Ärindus, haldus ja õigus	857	382
	Loodusteadused, matemaatika ja statistika	461	103
	IKT	580	121
	Tehnika, tootmine ja ehitus	310	93
	Põllumajandus, metsandus, kalandus ja veterinaaria	239	31
	Tervis ja heaolu	217	44
Kodakondsusregioon	Aafrika	294	169
	Aasia	1286	376
	Ameerika	241	69
	Austraalia	11	5
	Ida-Euroopa	890	240
	Lääne-Euroopa	142	40
	Lõuna-Euroopa	153	33
	Põhja-Euroopa	732	187